

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1879. Andra Kammaren. N:o 42.

Torsdagen den 24 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 17 innevarande månad förda protokoll äfvensom protokollsutdrag rörande en del af de i gårdagens aftonsammanträde fattade beslut.

§ 2.

Föredrogos, men blefvo för andra gången bordlagda:

Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 9 och memorial N:o 10; samt

Lag-Utskottets utlåtande N:o 27.

§ 3.

Föredrogs Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 7, angående allmänna bevillningen.

Punkterna 1 och 2.

Lades till handlingarne.

Punkten 3.

*Ang. allmänna
bevillningen.*

I denna punkt hade Utskottet utlätit sig öfver Ledamoten af Första Kammaren Herr *G. F. Cavallins* motion, N:o 2, deruti följande förslag voro framställda: 1:o »att Riksdagen måtte besluta att från och med år adertonhundraåttio hvarje idkare af jordbruk skall, i likhet med andra medborgare, påföras bevillning för inkomsten af sitt arbete, hvilken årsinkomst icke får taxeras lägre än till femtio kronor för hvarje ett tusen kronors taxeringsvärde af den jordbruks-

Ang. allmänna fastighet, genom hvars brukande han utöfvar sitt yrke, och att der-
 vid hvarken befrielse från bevillning åtnjutes, om sålunda beräknade
 bevillningen.
 (Forts.) årsinkomsten icke uppgår till fyrahundra kronor eller trehundra
 kronors afkortning från årsinkomst under adertonhundra kronor eger
 rum»; 2:o att bestämmas måtte, det »industriella verk, bolag och
 enskilda personer icke kunna taxeras för mindre än beräknade fem
 procents afkomst å det i deras rörelse veterligen använda egna kapi-
 tal, hvori likväl icke inberäknas den del deraf, som blifvit nedlagd
 i fastigheter, för hvilka särskild bevillning utgöres»; samt 3:o »att
 Riksdagen uti underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t måtte anhålla
 om vidtagande af de ändringar och tillägg i nu gällande bevillnings-
 förordning, som af dessa beslut varda en följd.

Och hade Utskottet hemställt,

att Herr Cavallins ifrågavarande motion icke måtte af Riksdagen
 bifallas.

Efter uppläsning häraf yttrade

Herr Wieselgren: Det är en gammal vis regel, att man icke
 bör smeka det hvita barnet, så att det svarta blifver glömdt. Mot
 denna regel har dock, efter min uppfattning, Bevillnings-Utskottet
 i någon mån felat i sin motivering till föreliggande förslag, mot
 hvilket jag i öfrigt icke tänker opponera mig.

Här förekommer till en början ett medgifvande, som jag vill
 taga fasta på. Utskottet erkänner nemligen, att den behållna in-
 komsten af jordbruksnäring i verkligheten är högre än som blifvit
 förutsatt, då man bestämt bevillningsafgiften för jordbruksfastighet
 till allenast 3 öre för hvarje fulla hundra kronor af taxeringsvärdet.
 Men detta medgifvande återtages i viss mån strax derpå, då Utskottet i
 det följande försvarar det nämnda förhållandet med anmärkningen
 »att egarne af jordbruksfastighet i allmänhet till större eller mindre
 del häfta i skuld för fastigheten». Beloppet af denna skuld finner
 Utskottet antydtt af den genom Kongl. Finansdepartementets försorg
 nyligen utarbetade öfversigten öfver 1876 års bevillningstaxering,
 enligt hvilken den i fastigheter såväl å landet som i stad intecknade
 skuldsumma skulle utgöra omkring 33,06 procent af fastighetsvär-
 det och af hvilken jordbruksfastigheterna antagas hafva ungefärligen
 lika stor andel som annan fastighet i förhållande till fastighetsvär-
 det. För att till det hvita barnets förmån förringa kraften af det
 föregående erkännandet, ålägger oss Utskottet att taga vederbörlig
 hänsyn till omförmälda omständighet; men jag för min del tror att,
 om denna hänsyn är »vederbörlig», lika »vederbörligt» torde vara att
 taga hänsyn dertill, att äfven det svarta barnet kan befinna sig i
 liknande omständigheter. Det kapital, hvilket arbetaren — han må
 nu arbeta för staten, kommunen, den enskilde eller sig sjelf — har

måst använda för att förskaffa sig förmåga af den verksamhet, af hvilken han drager inkomst och för hvilken han beskattas — för detta kapital kan äfven han häfta i skuld. Men när kräfdes Utskottet att denna omständighet skulle beaktas? Jag medger gerna att det icke är så lätt att vid beskattningen taga hänsyn till detta förhållande; men det torde just icke vara lättare hvad jordbruksfastigheten angår, då den i sådana intecknade skulden ingalunda alltid är verklig skuld, ehuru den synes så vara. Jag minnes mycket väl ett tillfälle i min första juridiska ungdom, då en jordegare visade mig det fullskrifna gravationsbeviset öfver en honom tillhörig fastighet, och på min fråga, huru mycket han i sjelfva verket egde af den jord för hvilken han skattade, svarade med att ur sin kassakista upptaga en del papper, hvilka vid närmare påseende befunnos utgöra just de skuldsedlar, som enligt gravationsbeviset tyngde hans fastighet. Det torde sålunda vara rätt svårt, för att icke säga omöjligt, att utreda i hvilken mån en inteckning representerar en verklig skuld eller blott har gjort det.

Ang. allmänna
bevillningen.

(Forts.)

Vidare skulle jag vilja såsom sant och riktigt anmärka Utskottets uttalande derom, »att onera vid köp af större fastigheter inverka på köpeskillningens bestämmande». Men då Utskottet härtill fogar påståendet, att förhållandet icke alltid är detsamma i fråga om smärre fastigheter, af hvilka köparen i regeln afser mindre att erhålla skäligen ränta å köpeskillningen än att komma i besittning af förmånen af fast bostad och ett tillfälle till verksamhet, som kan bereda honom en nödortftig bergning», så är det väl sant, att dessa två förmåner af bostad och verksamhet i kanske icke ringa grad påverka jordbruksarbetaren i hans beslut att förskaffa sig eganderätt till någon fastighet, men jag medger icke rättigheten af den slutsatsen, att han i allmänhet gör detta med uppoffring af sin berättigade fordran att icke behöfva gifva mer för fastigheten än den är värd. Jag tror att icke ens de små fastigheterna i allmänhet taxeras utöfver sitt värde. Och vill man här som bevis för motsatsen åberopa det kända förhållande, att den mindre jordbrukaren ganska ofta blott med svårighet reder sig och icke kan anses för annat än arbetare, äfven om han bebor egen torfva, svarar jag att detta i de flesta fall icke torde böra härledas från köpeskillningens belopp, utan fastmer från brist på förlagskapital; ty det är vanligen denna brist, vare sig den förefinnes i ingeniet eller i plånboken, som gör, att han icke kan höja sig till en annan mera oberoende ståndpunkt. Det skulle icke vara mig svårt att nämna många exempel på allmogemän, som med tillgång till förlagskapital, vare sig af det ena eller andra slaget, bringat sig upp från en svår och torftig början till en mer än välstående ställning, och det alldeles oberoende af huru vid fastighetsköpets afslutande köpeskillningens belopp varit bestämdt.

Jag ämnar icke yrka bifall till motionen och skall därför icke heller ingå i bemötande af de delar af motiveringen, hvilka rigta sig mot andra än de speciella grundsatserna, det hufvudsyfte som i

Ang. allmänna
bevillningen.

(Forts.)

motionen framhålles. Såsom sådant tillkännager sig nemligen yrkandet, att äfven den jordbrukande befolkningen bör betala skatt för *inkomst af arbete*. Jag anser detta yrkande berättigadt och jag gör det med något hopp om bistånd och gillande af majoriteten i denna Kammare. Ty, såsom en man, hvilken för närvarande bekläder en plats, och dertill en ganska vigtig plats, i Konungens rådkammare, redan för många år sedan på ett ganska snillrikt sätt ådagalagt uti en uppsats i en känd politisk tidskrift, innersta kärnan i det så kallade landtmannapartiets sträfvan den är att söka i en åtrå, ett sträfvande efter att åstadkomma samhällsklassernas *jemlikhet*. Jag anser hvarken platsen eller tiden vara lämplig att här redogöra för de grunder, hvarpå han stöder detta sitt påstående; men för min del gillar jag dem och är öfvertygad att han i sin åsigt har rätt. Om man förnekar det, tror jag sådant hufvudsakligen bevisar, att man icke tillräckligt djupt satt sig in i den svenska allmogens sätt att bedöma saker och ting, och att man icke tager nog hänsyn till dess utomordentliga minnesgodhet. Jag har under många år stått nära en man, hvilken, ehuru han redan vid elfva års ålder lemnat bondestugan, dock ännu i sin ålders senaste höst hade det klaraste minne och de djupaste intryck af de skildringar, han såsom barn hört upprepas af fader och fränder, och hufvudsakligen rörande sig omkring de tunga vilkor och öfriga missförhållanden, hvaraf den svenske skattebonden, i motsats mot andra samhällsklasser, från länge sedan flydda tider enligt egen öfvertygelse tryckes. Detta i förening med åtskilliga andra erfarenheter — af hvilka icke få torde vara för äfven andra af denna Kammares ledamöter väl bekanta, då de nemligen äro hemtade från hvad i Kammarerna vid olika tillfällen förekommit — har hos mig grundat den öfvertygelsen, att vi i fråga om våra skatteförhållanden stå inför en fråga, som behöfver *snar* lösning, en fråga af *största* vigt. Men jag nekar bestämdt att man från *juridisk* synpunkt kan komma till det resultat, hvartill majoriteten i denna Kammare syftar. Jag anser frågan vara *politisk*, och således ock böra från politisk synpunkt bedömas. Och om jag för min del söker utfinna något sätt, hvarå denna fråga skulle kunna lösas, så måste enligt min tanke det sannerligen ske med utgångspunkt och mål i hvad jag nyss erinrat hafva blifvit framställt såsom kärnan af landtmannapartiets sträfvan den, nemligen *avvägabringandet af allas likställighet* — så, nemligen, att vi icke vidare skiljas åt genom olikheter i ärfda skatteförhållanden, hvilka oupphörligen ställa den ena samhällsklassen mot den andra, utan att vi alla känna oss såsom äfven i dessa afseenden lika berättigade, såsom på lika grunder beskattade.

Detta anser jag, som sagdt, vara en fråga af stor betydelse, men en fråga, som icke kan lösas, *utan att hufvudsyftet i denna motion bifalles*. Ty så länge en del af samhällets medlemmar skall skatta för inkomst af arbete, och en annan del, fastän från arbetet hemtande sin hufvudsakliga inkomst, skall vara befriad från att för denna

inkomst erlägga skatt, så länge kan jag icke erkänna den åsyftade likställigheten uppnådd. Jag inser att man nu möter mig med den invändning, som ock i Bevillnings-Utskottets betänkande förekommer, nemligen att jordbrukaren tynges af andra skatter. Ja, det medgifver jag, men det är naturligtvis min mening, att vi för det önska de målets vinnande skola taga steget fullt ut och således äfven afskaffa de öfverklagade grundskatterna — icke därför, att jag icke anser dessa skatter vara af gagn för staten, hvarom vi särskildt i dessa dagar väl icke behöfva tvista, utan därför att jag ser oss icke kunna köpa reda och jemvigt i våra politiska och sociala förhållanden på annat sätt än genom uppoffring af dessa statens inkomster. Jag vill för att åstadkomma denna jemvigt, det för mig högsta målet, gerna uppoffra dessa goda statsinkomster, ehuru jag icke anser, att de, som kräfva denna uppoffring, dertill hafva juridisk rätt.

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

Jag började med att säga, att jag icke yrkar bifall till nu föreliggande motion, och jag gör således intet yrkande om afslag å Utskottets hemställan. Men jag har icke velat låta motionen i tysthet passera förbi, blott åtföljd af ett sådant bedömande, som i Utskottets betänkande innehålles; och därför har jag på sätt som skett velat uttala mitt gillande af dess grunder och hufvudsakliga syfte.

Herr *Axell* instämde med Herr *Wieselgren*.

Herr J. F. Carlsson: I motiven till den motion, som legat till grund för nu förevarande punkt, har motionären anført åtskilligt, som jag icke kan gilla eller ens förstå. Han säger i början af sin motion, att »grunden för nu gällande bevillningsförordning besväras af en lutning åt godtycket, för att icke säga den kommunism, hvarför man eljest hyser en berättigad fruktan, ty det lærer icke kunna bestridas, att det är fliten och sparsamheten, som beskattas till fördel för deras motsatser». Han säger vidare, att »alla landets jordbruksidkande invånare äro fullkomligt befriade från utgörande af bevilling, hvar och en å inkomsten af det arbete, hvaraf han lefver och bildar sig besparingar».

För att framkomma med sådana argument är fullt säkert, att motionären icke känner till den jordbruksidkande befolkningens förhållanden, ty enligt hans uppfattning skulle dessa personer utgöras till stor del af en i slöseri och maklighet framlevande befolkning. Jag vill mot ett sådant påstående inlägga min protest. Ty hvar skall man väl finna idoghet och sparsamhet, om icke hos denna befolkning.

Vidare anför motionären, »att det mycket ofta händer att den verkligt förmögne, enskilde medborgaren, liksom det med ett stort eget kapital arbetande bolaget, icke lagligen kan beskattas icke ens så mycket som daglönaren med 400 kronors årsinkomst, detta endast af det skäl, att denne enskilde eller detta bolaget under året på

Ang. allmänna sin rörelse icke förtjenat något, utan i stället gjort en större eller beivllningen. mindre förlust, någonting som ju rätt ofta inträffar».

(Forts.)

Äfven dertill kan jag icke finna beivllningsförordningen vara skulden, ty efter min åsigt synes det rättvist, att der ingen inkomst finnes, der må icke staten taga någon skatt.

Under det motionären sålunda beklagar, att det rörliga kapitalet rätt ofta undgår beskattning, behöfver man icke gå längre än på nästa sida i motionen, der motionären tyckes fått helt andra åsigt om kapitalets beskattning; der säger motionären, »att industrien och det rörliga kapitalet icke, i strid med traditionerna i vårt land från förra tider, göras till lastdragare för en allt för betydlig del af statens och, inom många kommuner, för största delen af de kommunala skatterna».

Jag kan ej förstå sammanhanget i hans beivfföring. Å ena sidan kapitalet fritt från beskattning, å andra sidan kapitalet såsom lastdragare för en betydlig del af skatterna. Detta är för mig åtminstone ofattligt. Men hvad som tydligen genom hans resonnement afslöjas, det är motionärens mening att återföra oss i beskattningsförhållanden till de tider, då jorden nästan uteslutande fick bära skattebördan. Jag hoppas att han står temligen ensam om ett sådant yrkande, så framt man vill erkänna att endast den beskattning är rättvis, hvilken drabbar alla lika efter hvars och ens förmåga att betala skatt.

Jag ber blott att få tillägga några ord med afseende å sjelfva klämman i motionen. Motionären föreslår der att pålägga jordbruket beskattning för inkomst, beräknad efter 5 procent å taxeringsvärdet, bredvid den nuvarande fastighetsbeivllningen. Jag torde ej behöfva påvisa den orättvisa, som skulle ligga uti en sådan ny inkomstbeskattning på jordbruksnäringen, då Utskottet så fullständigt vederlagt motionärens motivering i detta afseende. Att motionären efter anförande af sådana motiv kunnat komma till ett sådant slut, som motionären gjort i denna fråga, är icke så mycket att förundra sig öfver, ty om man bygger på grundfalska motiv, så kommer man till grundfalska resultat.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Fredricson: Förste talaren yttrade i början af sitt anförande, att man icke bör smeka det hvita barnet. så att det svarta blir glömdt. Han förklarade vidare, att när grundskattefrågan förelägges Riksdagen till afgörande, han skulle vara med om att borttaga dessa skatter. Mätte den ärade talaren hålla ord när tiden är inne!

Han sade vidare, att arbetet och således äfven landtbruksnäringen är ett kapital, hvilket bör beskattas. Jag undrar likväl om talaren gjort sig fullkomligt reda för hvad ett skattehemman för närvarande har för utskylder? Utom grundskatter, rotering och fastighetsbeivllning, utgöra skattehemmanen en mängd onera, t. ex.

skjutsskyldighet, väghållning, byggnadsskyldighet o. s. v. Om man räknar tillsammans allt detta, blir det en beskattning så dryg, att den näppeligen kan höjas, så vida jordbruksnäringen skall kunna föda dem, som arbeta i detta yrke.

*Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)*

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Fosser: Att ingå i någon vidlyftigare diskussion om den nu föreliggande motionen torde vara temligen ofruktbart under nuvarande förhållanden. Man torde nemligen ej kunna med allvar ifrågasätta några väsentligare förändringar i den nuvarande bevillningsförordningens grunder utan i sammanhang med den stora skattereform, som nästan står på dagordningen. Vid sådant förhållande föreställer jag mig också, att Kammaren skall finna det vara ett temligen medelmåttigt nöje att nu inlåta sig i vidlyftiga debatter om de olika skatteteorierna äfvensom om de olika sätt, på hvilka de stora frågorna kunna komma att lösas. Ur dessa synpunkter sedt kan jag för närvarande inskränka mig till att yrka bifall till Utskottets förslag, så mycket hellre som ingen yrkat bifall till motionen.

Öfverläggningen förklarades slutad, hvarefter Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Punkterna 4 och 5.

Biföllos.

Punkten 6.

Grefve C. M. Björnstjerna hade i sin inom Andra Kammaren afgifna motion, N:o 7, föreslagit, att första punkten i mom. 1 af bevillningsstadgans 8 § måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»Bevilling för inkomst af kapital och arbete eger icke rum, när den skattskyldiges sammanräknade årsinkomster understiga sexhundra kronor.»

Beträffande nämnda motion hade Utskottet i förevarande punkt hemställt,

att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Ordet begärdes af motionären

Grefve Björnstjerna, som yttrade: Herr vice Talman! Mine Herrar! Motioner, liknande dem jag framställt, hafva flera riksdagar förut framkommit både i denna och i Medkammaren, inom Första

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

Kammaren genom Herrar Dickson och Sundell, inom Andra Kammar-
ren genom Herrar Ola Andersson och Hagerman. I Bevillnings-
Utskottet hafva samtliga dessa förslag rönt samma öde: de hafva blif-
vit afstyrkta, och dessa afstyrkanden återopas nu af Utskottet som
skäl för ett nytt afslag. Jag kan för min del ej finna detta vara
något särdeles slående skäl. Tvärtom förefaller det mig som om,
då samma fråga gång på gång återkommer, just denna omständighet
bort bevisa, att den påyrkade förändringen är af behovet påkallad.
Utskottet har, jag medgifver det, äfven ett annat skäl för dess af-
styrkande hemställan, det nemligen, att ett bifall till min motion
skulle föranleda, att omkring 50—60 procent af dem, som för när-
varande äro röstberättigade i kommunala angelägenheter, skulle gå
förlustige denna rätt. Detta låter visserligen ganska betänkligt, men
torde vid närmare granskning befinnas låta mera än det verkligen
innebär, ty, om det visar sig, att största delen af nämnda personer
icke förmå betala sina utskylder och således i och med detsamma
förlora sin rösträtt, då synes mig Utskottets resonnement icke hålla
streck. Jag skall i detta afseende tillåta mig att här uppläsa, hvad
Öfverståthållareembetet om denna sak andragit uti sitt utlåtande öfver
förslaget till ny bevillningsförordning. Det heter der: Visst är, att
en i Stockholm bosatt person, hvilken, till fyllandet af allenast en
arbetskarls mera tarfliga lefnadsbehof, endast har att förfoga öfver
en årsinkomst af 400 kronor, *icke kan* — äfven om han ej har hu-
stru och barn att försörja — betala någon inkomstbevillning. Detta
har haft till följd, dels att den härstädes påförda bevillningen för
uppskattad inkomst, understigande 600 kronor för en hvar skattskyldig,
endast till en jemförelsevis ringa del till statsverket influtit,
emedan större delen måst, på grund af bristande tillgång till skat-
tens erläggande, afskrifvas. Att bibehålla ett lagstadgande sedan
sådana förändrade förhållanden inträdt, att detsamma, till följd af
dess obillighet och emedan de förutsättningar, hvarpå det ursprung-
ligen grundats, icke vidare ega giltighet, ej i regeln *kan* tillämpas,
torde icke vara välbetänkt, enär sådant hos dem, emot hvilka lagen
skall göras gällande, framkallar missaktning för densamma och hos
dem, som hafva att tillämpa lagen, alstrar ett godtycke, hvilket lätte-
ligen sträcker sig mycket längre än till frågan endast om ifråga-
varande stadgande. Öfverståthållareembetet har därför trott sig böra
här uttala den öfvertygelsen, att, åtminstone för Stockholm och andra
folkrika städer, der lefnadskostnaden i allmänhet kan anses vara
högre än på landsbygden, befrielse från utgörande af inkomstbevill-
ning borde beviljas för skattskyldig, hvilkens sammanräknade alla
årsinkomster, deri inbegripna äfven hustruns, understiga sexhundra
kronor. Den minskning i statsinkomst, som blefve en följd af infö-
randet af ett stadgande i detta syfte, kunde, hvad Stockhoms stad
angår, icke blifva särdeles betydande, enär, såsom redan antydt är,
större delen af den för inkomst till lägre belopp, än 600 kronor,
påförda bevillning måste afskrifvas.» Sådant är alltså förhållandet

i åtskilliga städer: och att det icke torde vara särdeles annorlunda på landsbygden, sluter jag af det synnerligen utmärkta försvar, som Herr Ola Andersson för ett par år sedan afgaf för sin egen motion i denna sak. Han yttrade dervid bland annat: »Vidare har Utskottet anfört, att ett bifall till min motion skulle för flera bland kommunens medlemmar medföra en förlust af den kommunala rösträtten. Jag vet icke om jag skall uppfatta denna Utskottets invändning som allvar eller skämt; mig synes den nästan närma sig till hån. Ty är mitt påstående, att stadgandet, sådant det nu är, icke i allmänhet tillämpas, med verkligheten öfverensstämmande, orsakas ju icke någon förlust af rösträtt; och är åter förhållandet motsatt, lära väl ändock de personer, som blifvit åsatta den ifrågavarande beskattningen, men som icke kunna fullgöra sina skyldigheter, ej heller för den händelsen komma att förlora någon rösträtt. Fråga dem för öfrigt, om de, för att få utöfva kanske en femhundredels inflytande å kommunens angelägenheter, vilja erlägga en bevilning till staten af 1 krona samt i kommunalutskylder 4 à 6 kronor. Svaret på en sådan fråga kan anses temligen gifvet.»

Då det således såväl i städerna som på landet synes vara otvivelaktigt, att det stora flertalet af de lägst beskattade icke förmår erlägga sina utskylder, vill det förefalla mig lika obestriddigt att detta flertal redan förlorat den rösträtt, om hvars bevarande Utskottet tyckes vara så mån. Om, såsom Bevillnings-Utskottets ärade ordförande i fjor yttrade, det verkligen finnes ställen i vårt land, der en person, som icke är i annans bröd, kan draga sig fram med en inkomst af endast 400 kronor, så torde dessa ställen åtminstone vara ganska få. I alla händelser måste en sådan ort anses för ett undantag, och ett undantag får ju ej gälla som regel. Men regel är och förblir att den, som ej har 600 kronors inkomst, sjelf är behöfvande och således ej bör beskattas. Då så är förhållandet, torde äfven den invändningen icke hafva någon särdeles stor betydelse, att ett bifall till min motion komme att verka ofördelaktigt på statens inkomster; när skatten i alla fall måste afskrifvas, blir ju förlusten lika med 0.

Slutligen har Utskottet mot mitt förslag anmärkt, att det icke omfattar någon förhöjning af det belopp utaf 300 kronor, för hvilket afdrag i bevilningen nu får ega rum. Jag kan likväl icke rätt förstå befogenheten af denna anmärkning. De som nu skatta för 600 kronor och derutöfver komma ju icke efter mitt förslag i någon som helst ofördelaktigare ställning än nu. De hafva således ingenting att beklaga sig öfver. Jag har dessutom alldeles icke afsett att göra någon skattnedsättning, jag har endast föreställt mig, att man borde borttaga den orimlighet, som för närvarande onekligen förefinnes i bevilningsstadgan. Innan jag slutar, tillåter jag mig fästa uppmärksamheten på, att frågan äfven kan hafva en politisk sida, som icke torde vara alldeles utan betydelse.

Herr Jöns Rundbäck yttrade vid förra riksdagen, då enahanda

Ang. allmänna fråga var före, att den, som icke har någon politisk rösträtt, icke heller bör erlägga skatt. I detta yttrande ligger mycken sanning. (Forts.) Då det nu förefaller mig föga troligt, att hvarken denna eller ännu mindre Medkammaren skall medgifva politisk rösträtt åt personer i, om jag så får säga, så behöfvande ställning, som de, hvilka blott hafva 400 kronors inkomst, skulle det ju vara välbetänkt ur deras synpunkt, som önska en utsträckning i den politiska rösträtten, om skattskyldigheten först vidtoges vid en inkomst af 600 kronor. Det skulle säkerligen sedan icke möta några oöfvervinneliga svårigheter att få den politiska rösträtten att sammanfalla med skattskyldigheten. Äfven ur den synpunkten tror jag det vara skäl att taga motionen i närmare betraktande. Jag yrkar således afslag å Utskottets hemställan och bifall till min motion.

Herr Hedin: Herr Talman! Den mycket ärade motionären har påpekat skilnaden i penningevärdet nu och på den tiden, då — för tjugu år sedan — nu gällande bevillningsstadgas grunder uppgjordes. Visserligen hörde jag för någon tid sedan, då frågan om Kammarkollegii omreglering afhandlades i Kammaren, representanten för Södra Möres östra valkrets förklara, att hvar och en, som egde något omdöme, borde kunna inse, att nuvarande fall i varuvärdet och stegring för tillfället i penningevärdet säkerligen icke skulle gå tillbaka åtminstone på ett decennium, men för min del sluter jag mig hellre till representantens för Höks härad nationalekonomi, hvilken representant vid samma tillfälle uttalade den åsigten, att penningevärdet säkerligen komme att sjunka framgent som hittills. Om detta antagande är riktigt, då frågas: huru länge tror väl Bevillnings-Utskottet, att man för sambandets skull, som eger rum mellan bevillningen efter andra artikeln och den kommunala rösträtten, skall kunna upprätthålla 8 § i bevillningsstadgan — jag menar upprätthålla den annorlunda än på papperet, ty det går visserligen för sig, men staten synes mig icke böra hafva några lagar, vare sig beskattnings- eller andra lagar, som icke ega annan existens, än den döda bokstavens tillvaro i svensk författningssamling. Första punkten i nämnda 8 § i bevillningsstadgan är negativt affattad. Den säger, att bevillning *icke* eger rum, då inkomsten understiger 400 kronor, och så till vida kan stadgandet naturligtvis alltid iakttagas och åtlydas; men detta samma negativa uttryck har också en ganska positiv betydelse, nemligen den att, enligt lagstiftarens mening, bevillning *skall* ega rum, då inkomsten uppgår till 400 kronor; och det är detta, som redan till någon del är och mer och mer kommer att blifva omöjligt att tillämpa.

Till hvad den ärade motionären redan anför mot Utskottets åsigt rörande verkningarne på den kommunala rösträtten af en sådan förändring, som den, motionären föreslagit i bevillningsstadgan, ber jag att få lägga några ord.

Utskottet anför en siffra, som utan tvifvel i och för sig är rig-

tig — den är hemtad ur Finansdepartementets bevilningsstatistik för år 1876 — men som här i detta sammanhang icke kan bevisa det, till hvars bevisning den blifvit af Utskottet anförd. Då nemligen Utskottet säger, att, då de skattskyldige, som erlade bevilning för inkomst af kapital eller arbete, nämnda år utgjorde å landet 111,126 och i städerna 121,150, och af desse skattade å landet 65,034 och i städerna 65,071 för en inkomst understigande 600 kronor, skulle, om ofvanberörda minimum nyssnämnda år varit 600 i stället för 400 kronor, följaktligen af dem, hvilkas kommunala rösträtt grundade sig å bevilning för inkomst af kapital eller arbete, mer än 58 procent å landet varit förlustige sin rösträtt, så är detta knappast möjligt. Om jag nemligen ser efter i den kommunala rösträttsstatistiken för år 1871, så befinnes, att nämnda år på landet icke funnos flera än 56,166 på grund af alla andra beskattningsföremål än jordbruksfastighet röstberättigade, säger 56,166 personer. Läger jag dertill de 22,702, som voro röstberättigade på grund af bevilning för *både* jordbruksfastighet och alla andra beskattningsföremål, kommer jag ändå icke till högre summa än 78,768 röstberättigade på annan grund än jordbruksfastighet allena, och deraf synes mig vara klart, att den här anförda siffran, 111,126, betyder *de till inkomstbevilning år 1876 taxerade*, hvarvid man får helt enkelt lemna derhän, huru stort antal af desse 111,126 också åtnjoto rösträtt.

Då Utskottet sedermera säger, att man icke bör genom en sådan förändring, som den, hvilken nu föreslagits, ytterligare öka det inflytande, de mera förmögna samhällsklasserna redan ega i kommunens angelägenheter, tillåter jag mig anmärka, att ökandet af detta inflytande sannerligen icke förhindras derigenom, att man i bevilningsförordningen bibehåller bestämmelser, som icke kunna tillämpas. De förmögnares inflytande hindras icke derigenom, att jag stadgar en bevilningsskyldighet, hvilken, då den icke kan tillämpas, icke heller kan grundlägga någon rösträtt. Vill man allvarligen söka motverka tillökningen af detta de förmögnares inflytande, då synes mig, att man därför till äfventyrs har den utvägen, att medgifva en viss grad af kommunal rösträtt på grund af den personliga beskattningen; — och härmed kommer jag till en annan sida af frågan, som synes mig förtjent af att med några ord beröras.

Motionären har, enligt min tanke, ett starkt skäl deri, att vi här i landet drifvit till ytterlighet den oförsvarligaste af alla skattegrunder, nemligen den personella skatteprincipen eller kapitationsafgifterna. Om man sammanräknar hvad för stats-, läns- och kommunaländamål utgår i form af personella skatter, kommer man utan tvifvel till en summa af mellan 3 och 4 millioner kronor årligen. Sammanräknar jag nemligen mantalspenningarne, bevilningen efter första artikeln, personella sjukvårdsafgiften och de personella skatter, som utgå till kommunen i inskränkt mening, och hvilka senare skatter enligt den kommunala finansstatistiken 1875 utgjorde nämnda

Ang. allmänna
bevilningen.
(Forts.)

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

är omkring 1,363,000 kronor, så kommer jag till ett belopp af 3 millioner och mellan 3 och 4 hundra tusen kronor. Dervid bör jag tillägga, att anförda siffra, som betecknar kommunernas inkomster af personella skatter, möjligtvis är för lågt uppgifven i den citerade finansstatistiken för 1875, derfore att under rubriken kommunala skatter, utgående hvarken såsom personella eller efter fyrk eller efter hemmantal, med ett ord ej efter särskildt angifva grunder, utan efter »annan eller icke uppgifven grund», påträffas en summa af öfver 3 millioner kronor, och det är ju möjligt, att någon del af denna betydliga summa äfven upptagits såsom personel skatt. Vi hafva således kommit så långt i användandet af denna barbariska skattegrund, att det väl är värdt att tänka på, huruvida icke detta förhållande bör tagas i öfvervägande, när fråga är om en lindring i bevillningen för landets fattigaste befolkning. Man har sagt, att på den tid, då i Frankrike den ännu der bestående personliga afgiften infördes, nemligen på den konstituerande församlingens tid, till försvar för ett sådant skattesystem kunde anföras, att deri ingick ett nästan fullständigt upphäfvande af alla konsumtionsafgifter, hvarigenom den fattiga befolkningen skulle komma att i ringa grad deltaga i statsbördorna. Men det skälet kan ej überopas såsom skydd för systemet här i landet; denna Riksdag kommer utan tvifvel att öka en konsumtionsafgift, som här i hög grad drabbar de mindre bemedlade. Vill man bibehålla de nu gällande bestämmelser om bevillningen, vill man icke gå i den rigtning, som motionären föreslagit, då förutser jag, att angreppet kommer att rigtas med mer och mer ökad kraft mot de personella afgifterna, hvilket jag, för min del, med mycket nöje skall se.

Men afseende å den invändning, som Utskottet slutligen anført mot motionärens förslag, nemligen att motionären icke på samma gång föreslagit någon förhöjning af det bevillningsfria afdrag, som får ega rum intill en inkomst af 1,800 kronor, så vill jag icke förneka, att denna anmärkning i och för sig är giltig. Men jag förnekar bestämdt, att Utskottet har rätt att anføra denna anmärkning såsom invändning mot motionärens förslag, enår Utskottet har den fullaste befogenhet att af eget initiativ komplettera motionärens förslag.

Herr Fredricson: Jag hemställer till herrarne, huruvida Bevillnings-Utskottet kunnat komma till annat förslag rörande Grefve Björnstjernas motion, än det nu framlagda. Vi veta ju att, sedan nya statsskicket infördes, en hel hop motioner väckts om rösträttens utsträckning så i kommunalt som i politiskt hänseende, och huru kan man då tänka sig, att Utskottet skulle kunna förorda ett förslag, hvarigenom flera tusen nu röstberättigade personer skulle blifva förlustige sin rösträtt. Jag åtminstone kan icke vara med om något sådant. Utskottet har således, enligt min tanke, icke kunnat komma till annat resultat än som nu föreligger.

Hvad beträffar Grefve Björnstjernas yttrande, att en person i Stockholm icke skulle kunna lefva på 400 kronor, så vill jag gerna medgifva detta. Men förhållandet ställer sig helt annorlunda på landsbygden. Jag vet många som berga sig ganska godt, ehuru de icke hafva högre uppskattade inkomster än 400 kronor om året, och jag tror, att man kan göra det så mycket hellre nu, som, enligt hvad vi veta, prisfall numera inträdt å lefnadsmedel.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Friherre Fock: Jag ber att med några ord få försvara Utskottets motivering och förslag. Utskottet har, bland annat, anfört, att denna förevarande fråga varit väckt flera gånger förut och icke blifvit af Riksdagen bifallen, och Utskottet har häri hemtat ett skäl att icke heller nu tillstyrka bifall till motionen. Jag ber herrarne väl märka, att detta afslag å frågan, som vid föregående riksdagar egt rum, icke berott på gemensamma voteringar båda Kamrarne emellan, utan att Kamrarne varit fullt öfverens i detta hänseende. Mig synes, att denna omständighet verkligen kan vara bland andra ett skäl för Utskottets afstyrkande, men att deremot icke i den omständighet, att frågan flera gånger förut väckts, kan ligga något skäl för ett tillstyrkande. Utskottet har likväl tydligt lagt största tyngden af sin motivering just i det inflytande, som ett bifall till motionen skulle utöfva på den kommunala rösträtten, och det är icke nu första gången, som detta motiv har blifvit framlagdt. Jag får då för min del förklara, att jag fortfarande håller ganska mycket på detsamma. Det har blifvit sagdt, att den kommunala rösträtten icke är mycket värd, då flertalet af dem, som skulle utöfva densamma, icke äro i tillfälle att begagna sig deraf i följd af oförmåga att betala sina kommunalutskylder. Men äfven de, som kunna betala, skulle ju, om detta förslag godkändes, förlora sin rösträtt, och jag vill icke göra mig till domare öfver, huru djupt de skulle känna förlusten af den rösträtt, som, huru liten den än må vara, sålunda beröfvades dem. Säkert är att de dömas i detta fall fullkomligt ohörda, emedan de, åtminstone i denna Kammare, icke äro i tillfälle att utöfva någon slags rösträtt.

Jag vill likväl fästa herrarnes uppmärksamhet på hvad den andre talaren i början af sitt anförande så väl betonade, att det är icke ensamt med denna jemförelsevis ringa bevilningen efter andra artikeln som dessa i nämnda hänseende svagt beskattade personer bidraga till såväl statens som kommunens utgifter. De drabbas, såsom han nämnde, äfven af de personliga afgifterna, de drabbas ännu mera af de indirekta. Den större delen af dessa personer drabbas af de indirekta skatterna till en grad, hvarom man i många fall icke i allmänhet kan göra sig någon föreställning. Hvar och en, som t. ex. förtär kaffe med socker och derigenom bidrager till statens inkomster, han eller hon kommer att, när han eller hon förtär t. ex. tre koppar kaffe med socker, bjuda staten på den fjerde.

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

Hvar och en som förtär bränvin, denna vara, hvars konsumtion i allt för stor grad ökas, skall, om han förtär detsamma på en krog af dem, som vi hafva i vår närhet här i hufvudstaden och för hvilka man är så rädd att kräfva en bevillning af en krona, om han tager ett glas af denna vara, komma att bjuda staten på ett glas och kommunen på två. Det är visserligen sant, att han på en sådan krog är i godt sällskap, men jag vet dock icke, om det är fullt rätt att genom hans fritagande från det jemförelsevis ringa bevillningsbeloppet äfven utesluta honom från samma goda sällskap, när han är utanför krogen, och sålunda beröfva honom all möjlighet att deltaga eller hafva ett ord med i alla frågor, som röra kommunens eller statens angelägenheter. Jag säger med flit äfven statens angelägenheter, ty derigenom att han deltagar i kommunens angelägenheter kan han i någon, ehuru ringa, mån inverka på Första Kammarens tillsättning.

Det synes mig, säger motionären, att en inkomst af 400 kronor är så ringa, att derpå kan ingen lefva, och han åberopar såsom bevis derpå ett utlåtande, om jag förstod honom rätt, från Öfverståthållare-embetet. Ja! detta må gälla hufvudstaden och några andra större städer, men bevillningsförordningen är icke gjord uteslutande för dessa samhällen utan för landet i sin helhet, och jag hyser fortfarande den åsigt, som jag för ett år sedan uttalade, att det finnes många trakter i vårt land, der man med temligen stor lätthet kan på tarfligt sätt lefva på 400 kronor, och detta lättare nu än då, ty man kan icke bestrida att lefnadskostnaderna under senare tider nedgått.

Jag återkommer till den frågan, hvilket värde dessa samhällsmedlemmar, om hvilka här är fråga, sjelfva sätta på den rösträtt man vill frantaga dem; och jag föreställer mig då, att, om man till dem framställer den frågan: viljen I slippa skatten och uppoffra rösträtten, pluraliteten af dem skulle svara ja. Men samma svar skulle man få, om man vände sig till dem, som skatta för högre inkomst, och jag tror icke att denna omständighet bör vara bestämmande för skattskyldigheten.

Jag skulle vara den förste att bifalla den nu föreslagna höjningen af ifrågavarande siffra, om hvad den andre talaren i ordningen förutsatte också skedde, det vill säga att den kommunala rösträtten i alla fall bibehölles. Men derom är icke nu fråga. Denna fråga bör väckas under en annan form, emedan den förutsätter en ändring i kommunallagarne, och jag föreställer mig att om denna fråga väckes och går igenom, skall också den lindring i beskattningen, som nu är föreslagen, utan svårighet bifallas. Dessutom hemställer jag, om det kan vara skäl att under den nuvarande ställningen, då vi söka statsinkomster på alla håll för att fylla statens behof, vidtaga en åtgärd, sådan som den nu ifrågasatta. För min del kan jag icke förstå det, utan hemställer om bifall till Utskottets förslag.

Herr C. Aron Jönsson: Jag kan till alla delar instämma i det anförande, som är afgifvet af Bevillnings-Utskottets ordförande, men då jag en gång begärt ordet, ber jag att få tillägga några få ord.

*Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)*

Motionären började sitt anförande med att uttala sin förundran öfver Bevillnings-Utskottet, som gång efter annan på alldeles samma motiv afslår denna motion, men på samma skäl kan jag ju säga, att jag förundrar mig öfver motionären, som gång efter annan återkommit till Riksdagen med en motion, som har så liten utsigt för sig att vinna framgång såväl i Utskottet som sedermera i Kamrarne.

Som herrarne veta, var denna fråga äfven före i fjor och blef äfven då af Bevillnings-Utskottet afstyrkt, hvilket afstyrkande båda Kamrarne sedermera godkände. Inom Utskottet har den mening gjort sig gällande, att man bör fästa sig vid såväl motionen och motionärens uttalande som vid Kammarens derom gifna omdöme, och till denna grundsats har Utskottet äfven i år anslutit sig och lemnat ett godt vitsord, då Utskottet i nästa punkt framkommer med ett förslag i en fråga, derom motion flera gånger förut blifvit väckt och af Utskottet afstyrkt, men af ena Kammaren alltid blifvit bifallen. Tvisten härom har sålunda alltid måst slitas genom gemensam votering. Detta förhållande har Bevillnings-Utskottet uppfattat såsom ett gif akt och på grund deraf låtit sina betänkligheter i frågan falla inför en majoritet i en Kammare, som visat sig vara så stark, att den vid den anställda gemensamma voteringen nära nog förmått drifva frågan igenom.

Jag tror icke, att Utskottet sålunda har synnerligen mycket att förebrå sig i denna sak.

Hvad nu beträffar uppflyttandet af strecket från 400 till 600 kronor, medgifver jag gerna att åtminstone i en större stad kan en familj icke existera och betala skatt med en inkomst af endast 400 kronor, men på landsbygden och i många mindre städer torde man både blifva och böra blifva beskattad, då man har den inkomsten.

Hvad nu angår uppflyttandet af strecket, på sätt motionären föreslagit, vågar jag icke afgöra om derunder ligger något särskildt motiv fördoldt, men jag anser att Utskottet har visat det betänkliga uti att beröfva en så stor del af svenska folket rösträtt i kommunala angelägenheter.

Detta är orsaken, hvarför Utskottet afstyrkt motionen, men jag kan väl förstå att man i städerna icke skulle vilja beskatta en person förr än han har en inkomst af 600 kronor, och detta af det skäl, att de äro rädda för att till den kommunala rösträtten släppa in alla, som hafva mindre inkomster, d. v. s. med andra ord den arbetande befolkningen. Jag befarar att det är denna afsigt, som ligger under förevarande motion, men vill naturligtvis icke bestämdt säga att så är förhållandet.

Jag skall nu icke längre upptaga Kammarens, tid utan inskrän-

ker mig till att yrka bifall till Utskottets hemställan om afslag å motionen.

(Forts.)

Herr Hedlund: Sedan jag begärde ordet, hafva flere talare yttrat sig i frågan och detta på ett sätt att man icke gerna kan hysa några tvifvel om, att denna motion lika litet vid denna som vid föregående riksdag skall vinna framgång.

Det oaktadt ber jag att få anföra åtminstone ännu ett skäl, som måhända kan göra att den ärade motionären, hvars goda afsigt jag till fullo uppskattar, icke vidare återkommer med samma motion, hvilken Riksdagen sålunda icke vidare skulle behöfva göra till föremål för sina förhandlingar. För min del är det icke endast det skäl, som blifvit anfördt emot motionen, nemligen inskränknings i rösträtten, som talar emot en höjning af det skattefria beloppet, utan äfven ett annat. Jag anser det nemligen vara fullt rättvist, att en person, som har 400 kronor eller deröfver i årlig inkomst af kapital eller arbete, bör i någon mån bidraga till staten och kommunen.

Om vi nemligen tänka oss en man, som har 400 kronor och för denna inkomst till staten bidrager med 1 krona, gå hans utskylder till kommunen uti ganska hårdt betungade kommuner till högst 5 eller 6 kronor och omvexlar i allmänhet från 2 till och med 6 kronor, men hvad har han väl för valuta härför. Det är denna omständighet jag velat fästa uppmärksamheten på gent emot det tal om inskränkning af beskattningen, som nu en tid varit så gängse. Om t. ex. en arbetare frågar hvad han har för valuta för sina utskylder till kommunen, kan man med skäl svara honom, att han har fria skolor för sina barn samt alla förmåner, som tillhöra ett väl ordnadtt samhälle, såsom vattenledning och dylikt, äfvensom fattigvårdshjelp under bekymmerfulla dagar, med ett ord han har så stor valuta för den kommunalskatt han betalar, att han med glädje kan utgifva den, ty inga utgifter gifva så stor valuta som just dessa kommunalutskylder, tack vare den kraft och den nytta man har af att vara ledamot uti ett väl organiseradt samhälle. Detta är för mig en vigtig omständighet vid bedömande af denna fråga.

Dertill kommer en annan omständighet, i fråga om rösträtten, som jag äfven ber att få påpeka. Man säger, att, om man frågade dessa skaror af de lägst beskattade, huruvida de icke skulle vilja mot åtnjutande af ytterligare några kronors skattefrihet afsäga sig sin rösträtt, så skulle svaret blifva ja. Ja det är möjligt, att flertalet skulle svara så, men säkert är att det äfven finnes andra, som skulle gifva ett annat svar, och dem måste vi respektera, ty det är dessa som hafva den största moraliska pligtkänslan i ett samhälle. För denna minoritet anser jag derföre att man icke bör med ett enda penndrag stryka bort den rösträtt, de nu hafva. Man invänder väl, att denna rösträtt så väl på kommunal- som kyrkostämma väger så litet med den röstgrund, som nu gäller, men den skall väl icke kvarstå i all evighet; utan fastmera böra vi väl hoppas och

önska att snart få införd en annan beräkning af rösträtten, hvilken tager mera hänsyn till personligheten, och när den reformen en gång blifvit genomförd, så står det ju äfven öppet för dem, hvilkas rösträtt nu väger litet eller intet, att inträda i utöfningen af sina rättigheter. Men, säger man, det är i allt fall så många, som strykas ur röstlängden på den grund, att de icke betala de utskylder, som de fått sig påförda. Ja äfven i det samhälle, jag tillhör, uppgår antalet af dem, som på denna grund gå i mistning af sin rösträtt, till tusentals personer, men då ligger ju felet hos dem sjelfva, som icke vilja betala, och icke hos lagstiftningen. Och att den lägst beskattade befolkningen icke är så alldeles likgiltig för allmänna angelägenheter, det visar ett intressant exempel från senaste riksdagsmannavalet i Göteborg; då såg man nemligen under dagarne närmast före valet stora skaror af medborgare, och företrädesvis de lågt beskattade, som ditintills underlätit att erlagga sina utskylder, skynda att fullgöra denna betalningsskyldighet, endast för att få deltaga i valet. Jag tror derföre, att man icke får taga för så alldeles afgjort, att den medborgerliga andan hos de lägre lagren af vårt lands befolkning är så svag, att de för några kronor vilja sälja sin rösträtt.

Vidare har man sagt, att den af motionären föreslagna lindringen skulle vara påkallad särskildt med hänsyn till de personella afgifter och de indirekta skatter, som hos oss trycka den fattiga befolkningen. Dertill svarar jag: nåväl, låtom oss då företaga lindringar i dessa personella afgifter och indirekta skatter; för min del har jag ingenting emot en minskning i dessa personella afgifter, som aldrig synts mig rätt lämpliga, och icke heller i de indirekta skatterna, och då icke endast i fråga om afgiften på kaffe och socker, hvarom Utskottets ordförande talade, utan äfven bränvinsskatten. För öfrigt, då man nu här så mycket ömmar för den fattige arbetare, hvars inkomst icke är större än 400 kronor och hvilken derföre får skatta sammanlagdt 5 å 6 kronor, så bör man icke förglömma, att det finnes mängen annan arbetare, som, utan att vara supare — han konsumerar kanske en sup om dagen — dock får i skattebidrag betala cirka 10 kronor, fastän hans inkomst icke är stort högre än den förres.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Jag ber att få såsom min åsigt uttala, att Riksdagen inom icke så särdeles lång tid skall se sig nödsakad att taga det steg, som här af motionären föreslagits, dels derföre att det nu gällande stadgandet icke allestädes efterlefves, och dels derföre att det är en orättvisa att kräfva skatt för denna låga inkomst af den mindre yrkesidkaren, då man icke anser sig kunna uttaga det af en dräng eller en dagakar, som mängen gång skulle kunna erlagga detta skattebidrag vida lättare än handverkaren. Jag har velat uttala detta till den kraft och verkan det hafva kan, då Utskottet nu, likasom förut, yttrar att detta förslag inom Riksdagen icke har några sympatier. Det är åtminstone ett

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

missstag hvad mig beträffar och kanske så med mången annan, men om jag det oaktadt nu icke yrkar bifall till motionen, så är det derföre, att jag gerna vill hoppas, att den stora skattereformen, och i sammanhang dermed omarbetning i vissa delar af bevillningsstadgan, inom en icke allt för aflägsen framtid skall komma till stånd och på samma gång en förändring i detta syfte äfven vidtagas. Men om denna allmännare reform icke snart eger rum, måste, oberoende deraf, denna partiella reform genomföras, ty, som jag nyss nämnde, det nuvarande stadgandet efterlefves icke alltid, och, der det efterlefves, blir det mången gång orättvist.

Motionären har såsom skäl för sitt förslag anført, bland annat, att »om ock en inkomst af 400 kronor kunde på den tid, då nyss anmärkta stadgande antogs, anses skänka nödtorftig bergning, så vore förhållandet numera icke sådant». För min del anser jag äfven detta motiv vara ganska giltigt, hvilket ock ännu mera bestyrkes deraf att redan den komité, som år 1859 uppgjorde förslag till vår ännu i det hufvudsakligaste gällande bevillningsstadga, yttrade: »Skatt af inkomst uttages i allmänhet icke hos de mindre bemedlade. Den mest godkända, om ock ej mest tillämpade regeln härvid är att man lemnar aldeles skattefritt det belopp, som anses erforderligt för att fylla de nödvändiga lefnadsbehofven för en tarflig familj.» Och det lär väl icke kunna förnekas, att i följd af penningens i regeln ständigt sjunkande värde det efter förloppet af de sista tjugu åren skall vara svårare att lefva på 400 kronor än det var år 1859.

Slutligen säger Utskottet, att det förnämsta skälet för dess afstyrkande — och Utskottets ordförande har uttryckligen förklaradt, att deri låg snart sagdt hela tyngdpunkten af Utskottets motivering — var att genom bifall till motionen en stor mängd af landets innevånare skulle beröfvas sin kommunala rösträtt. Utskottet upplyser till och med, att antalet af dem, som sålunda skulle gå i mistning af en rättighet, som de nu ega, uppgår till omkring 130,000, och detta vore måhända riktigt, under förutsättning nemligen, att alla de, som nu äro uppskattade till en inkomst af 400 kronor, i verkligheten icke heller hafva större inkomster. De af oss, som deltagit uti bevillingstaxeringarna, veta dock allt för väl att många af dem, hvilkas årliga inkomst nu upptages till 400 kronor, likväl kunnat taxeras för en inkomst af 600 à 800 kronor. En liten räkning erfordras blott för att visa att en familj med några barn omöjligen kan uppehållas ett år för 400 kronor. Om jag häruti har rätt, då följer ock deraf att, genom en sådan förändring, icke på långt när så många blifva uteslutna från skyldigheten att till kommunen erlægga bevilling och således icke heller från rättigheten att besluta om dess angelägenheter. Emellertid anser man sig icke kunna eller böra sätta deras inkomst högre än till 400 kronor och följaktligen icke pålägga dem större skattebidrag än en krona i bevilling, och detta oaktadt man vet att de hafva större inkomst. Deraf följer äfven att detta tal om det stora antal, som genom den föreslagna förän-

dringen skulle förlora sin kommunala rösträtt, icke kan tillmätas någon betydelse. Ang. allmänna
bevillningen.

(Forts.)
Dessutom hade det varit mera upplysande om Utskottet kunnat uppgifva det relativa röstvärdet eller förhållandet emellan dessa personers röstvärde och kommunernas röstvärde i sin helhet. Att detta hade blifvit ganska svårt, tager jag visserligen för gifvet, efter som, såvidt jag kunnat finna, de statistiska arbetena icke lemna lämpligt material för en utredning i detta hänseende. Dock är det möjligt att jag i brist på tid ej lyckats träffa på de rubriker eller siffror, som härtill voro användbara. Jag skall emellertid bedja att få angifva några siffror, som kunna lemna någon *ledning* vid bedömandet af denna sak. Dessa siffror, som utan tvifvel äro för Kammarens fleste ledamöter väl bekanta, har jag hemtat från 1871 års valstatistik, och jag skall nu endast fästa mig vid dem, som röra förhållandena på landet. Vi finna då, att uti 1,026 af landets 2,354 kommuner en person innehar från $\frac{1}{10}$ till $\frac{1}{4}$ af kommunens hela rösträtt, att i 360 kommuner en person innehar från $\frac{1}{4}$ till $\frac{1}{2}$ af kommunens hela rösträtt, och att i 54 kommuner en enda person utöfvar hälften af denna rösträtt. Jag hemställer då hvad betydelse kan gifvas deras rösträtt, hvilka uti dessa 1,440 kommuner icke fått sig påförda mera än några få fyrkar. Dessa siffror, jag nu anfört, äro visserligen icke fullständigt bevisande, men böra dock kunna utgöra någon ledning vid bedömandet af hvad värde Utskottets ofvannämnda skäl kan hafva.

Såsom ett ytterligare skäl för sitt afstyrkande af motionen, anför Utskottet, att i densamma icke föreslås någon ändring uti det skattefria beloppet. Det har redan förut påpekats, att Utskottet sjelf eger motionsrätt, i följd hvaraf detta skäl icke bort utgöra hinder för Utskottet att taga frågan i bättre öfvervägande, för så vidt den i öfrigt ansetts förtjent af att något afseende bort fästas vid densamma. Rörande denna sak, har jag redan förut yttrat mig, nemligen då jag väckte en motion i hufvudsak af liknande syfte, som den föreliggande. Jag hade deri antydt, huru jag hade tänkt mig att det skattefria beloppet borde bestämmas, och jag ber Herrarne om ursäkt för att jag i korthet vill framställa mina åsigtter härutinnan, hvilka det lyster mig att vid detta tillfälle få till protokollet uttala. Jag hade tänkt mig, att det kanske icke vore så alldeles rätt att bibehålla det skattefria beloppet, 300 kronor, upp till 1,800 kronor och så tvärt indraga det. Det förefaller mig nemligen som om, i fall den, hvilken har 1,800 kronors inkomst, behöfver 300 kronors skattefrihet, äfven den, hvilken har 1,810 kronors inkomst, skulle vara i behof af någon dylik frihet. För den skull hade jag trott, att, om man började att beskatta inkomsten först då den uppgått till 600 kronor, man också borde tillåta att af detta belopp 500 kronor blefve skattefria. Vidare borde det skattefria beloppet minskas med 25 kronor för hvarje 100 kronor, hvarmed inkomsten ökades. På detta sätt skulle man komma derhän att 2,500 kronors inkomst

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

blefve den högsta, från hvilken afdrag i beskattningen finge ega rum. Den princip, som jag lagt till grund för detta förslag, är att ju större inkomsten är, dess lägre bör det fria skattebeloppet bestämmas och tvärtom. Detta kan måhända förefalla en och annan något inveckladt, men saken är så enkel att den skulle kunna tydliggöras på en half eller en kvarts sida uti bevillningsstadgan, derest den komme att der inflyta, och detta på ett så lättfattligt sätt, att, så snart man visste huru stor en persons inkomst vore, man genast skulle kunna säga hvad han hade att erlægga i bevillning. Sålunda skulle den, som hade en inkomst öfverstigande 2,500 kronor, icke erhålla någon skattefrihet; 2,500 kronors inkomst skulle betinga en skattefrihet af 25 kronor och en bevillning af 24 kronor 75 öre; 2,400 kronors inkomst skulle betinga en skattefrihet af 50 kronor och en bevillning af 23 kronor 50 öre, o. s. v. ända derhän att, såsom jag förut nämnt, den som vore taxerad för en inkomst af 600 kronor, finge 500 kronor skattefria och i bevillning icke behöfde erlægga mera än en krona. Detta sätt att reglera skattefrihetsbeloppen tror jag för min del hafva ganska goda skäl för sig.

Utskottet har icke denna gång talat något om den stora förlust för staten, som skulle uppkomma i fall den ifrågasatta förändringen komme till stånd. Detta gjorde dock Utskottet, efter hvad jag vill minnas, då jag väckte min motion i frågan. Saken är utan tvivel beaktansvärd, och jag skall bedja att få visa, huru den skulle ställa sig, i händelse beskattningen gjordes riktigt. De, som betala för mindre än 600 kronors inkomst, hafva enligt statistiken en sammanlagd beskattad inkomst af 56,228,840 kronor. 300 skattefria kronor för hvar och en af dessa 130,000 personer gör 39 millioner kronor; den beskattade inkomsten utgör således något öfver 17 millioner kronor och bevillningen 170,000 kronor. Det är ju, som sagdt, en ganska beaktansvärd summa. Men då jag, såsom jag förut visat, icke tror, att man verkligen följer lagens bud i detta fall, så hafva dessa siffror icke så stor betydelse.

Nu skall jag bedja att få upptaga några af de skäl, som af Utskottets ledamöter äro anförda mot motionen. Det framgick af Herr Ordförandens i Bevillnings-Utskottet yttrande, att, *derför* att man tager så stora indirekta och personliga skatter af alla dessa, hvarom här är fråga, skulle man också uttaga denna direkta skatt. Jag kan icke förstå sammanhanget i hans anförande på annat sätt, ty han sade, att på dessa personer, från hvilka man så ogera vill taga ut en krona i bevillning, tvekar man icke att lägga stora indirekta skatter. Om jag vänder om satsen, kan jag icke finna annat än att den måste heta: *derför* att vi taga så stora indirekta skatter af dessa personer, skola vi också taga den direkta. Men detta anser jag icke vara rätt; ty just den omständigheten, att samhället pålägger så stora indirekta skatter, detta må nu vara rätt eller orätt, borde väl utgöra ett skäl för att taga bort den orimliga direkta skatten för

dem, som hafva för liten inkomst för att kunna betala en sådan, jemte åtföljande kommunala utskylder. *Ang. allmänna beivllningen.*

Vidare har samme talare sagt, att om man frågade dessa, som hafva en liten inkomst, huruvida de sätta något värde på sin kommunala rösträtt, eller om de icke hellre skulle vilja blifva befriade från dessa utgifter, så skulle de till det senare svara ja. Men om man frågar dem, som hafva mycket större skatter, skulle säkert mången af dessa svara detsamma, helt enkelt därför att de icke äro intresserade af det kommunala lifvet, utan äro mera intresserade af att slippa betala sina skatter. Men det är en stor skilnad på dessa personer; de senare hafva råd att betala, dem har man ingen anledning att fråga, och de af dem som skulle föredraga skattefrihet, skulle sakna allt intresse för allmänna angelägenheter. Annat är förhållandet med dem, hvilka hafva litet råd att betala, och hvars rösträtt är utan allt inflytande. Huru vackert detta låter, håller således satsen icke streck.

Herr Hedlund sade, att det vore rättvist, att en person med 400 kronors inkomst skattar till kommunen och staten, isynnerhet därför att han sedermera får stor valuta i skolor och fattigvård m. m. för den lilla afgift han erlägger såsom skatt. Ja, det är visserligen sant, men jag ber likväl få erinra, att en sådan person betalar både till kommunen och till staten såväl indirekt som personlig skatt; vidare ber jag att få nämna, att personer, som stå ännu lägre hvad inkomsten beträffar, och af hvilka man icke fordrar någon direkt skatt, äfven hafva nytta af kommunens skolor och fattigvård. Icke heller det skälet håller således stånd.

Jag tror, såsom jag förut yttrade, att man snart måste gå in på denna förändring, och jag anser, såsom jag ock för några år sedan antydt, den äfven vara ett lämpligt uppslag till förändring af den politiska rösträtten. Jag skall, såsom jag redan i början nämnde, icke göra något yrkande; men jag tror, att frågan är af den viktiga beskaffenhet, att den icke kan falla.

Herr Wigardt: Då det för några veckor sedan i denna Kammarer diskuterades ett förslag att sänka strecket för rösträtten, var, om jag rätt påminner mig, åtminstone halfva antalet af Kammarens ledamöter böjdt för att flytta ned strecket från 800 till 400 kronor. Tanken att få denna förändring genomförd blefve således helt och hållet illusorisk, om motionärens förslag i nu föreliggande fråga af Kammaren skulle bifallas. Det är därför som jag för min del icke kan annat än protestera emot en *höjning* af strecket, nu och alltid.

Jag vill angående sjelfva frågan icke yttra mig om städerna, men hvad beträffar landsbygden, som jag väl känner till, då jag under många år sutit såväl i taxeringskomitéer som beivllningsberedningar, ber jag att få yttra några ord. Der hafva vi beskattat en mängd handlande, jernarbetare, hammarsmeder och slöjdidkare af olika slag med 400 å 500 kronors årlig inkomst. Dessa betala så-

(Forts.)

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

ledes skatt till staten och kommunen efter 200 kronors inkomst, och jag försäkrar, att hemmansegarne, oaktadt den ärade talaren på göteborgsbänken tycktes hafva en helt annan mening, hafva nog af de utgifter de hafva för egen räkning, så att de ofta behöfva tillskott af kommunens öfriga medlemmar för att kunna betala sina utskylder. De skulle också säkert blifva föga belåtna med att blifva beröfvade rösträtt för 4—500 kronors inkomst. Jag får vidare upplysa, att, under alla de år, som jag deltagit i det kommunala lifvet, har ingen enda af dessa personer ens försökt undandraga sig att betala ifrågavarande skatt, utan de hafva alltid betalt den villigt.

På dessa skäl yrkar jag bifall till Utskottets förslag och afslag å motionen.

Herr Jöns Rundbäck: För min del anser jag, att hvarje fråga vinner på att pröfvas i och för sig och att man icke bör gå till väga så som nu tyckes hafva blifvit regel, nemligen att sammanställa och söka gemensamt genomföra helt olika frågor. Så sker nu t. ex. då det är fråga om ändring i bevillningsförordningen — en ändring, som enligt min tanke har mycket skäl för sig —, då röres den frågan tillsammans med frågan om den kommunala rösträtten. Och när denna senare fråga varit föremål för Kammarens öfverläggning, har det alltid hetat, att författningarna angående kommunala rösträtten icke kunna ändras, så länge bevillningsförordningen qvarstode oförändrad. Och nu, då det är fråga om bevillningsförordningen, vill man icke gå in på någon förändring, så länge kommunal-lagstiftningen är sådan den är. Så är vanligtvis förhållandet med alla reformer. Man låtsar vara vänligt stämd för den eller den reformen, men man sammanställer den med flere andra, som man jemväl påstår sig vilja genomföra; och sålunda stupar alltihop. Derpå hade vi ett exempel i fjol. Och på samma sätt är det nu med den politiska rösträtten.

Vår riksdagsordning hvilat på bevillningsförordningen, och härigenom framkallas just svårigheten att uppdraga det s. k. »politiska strecket». Jag för min del anser, att så snart en person erlägger bevillning, bör han hafva politisk rösträtt, utan afseende å bevillningsbeloppets storlek. Antingen skall man sålunda, efter min tanke, sänka det politiska strecket ned till den punkt, der all bevillning upphör, eller ock bör man bevilja större bevillningsafdrag. Först härigenom kan man vinna en lösning af tvistefrågan. Staten skulle icke förlora något derpå.

Vi tala jemt om den arbetande klassen, men vi tänka dervid sällan eller aldrig på den del deraf, som är kanske den bäst lottade, nemligen våra gårdsdrängar. De hafva i allmänhet 100 å 200 kronor i kontant lön och derjemte husrum, kost, tvätt m. m. fritt. Tro herrarne, att en dräng förtjenar mindre än en arbetare med 400 kronors årlig inkomst. Jag vet från min hembygd, att drängar, som haft 150 kronor i lön och »allting fritt», begifvit sig till Göte-

borg och erhållit anställning derstädes mot 600 kronors lön om året. De hafva fått lefva mycket knappare der än under det de tjänade ute på landsbygden. En af dem — en mycket hygglig och ordentlig karl — sade mig, att om han skulle i Göteborg lefva på lika god kost, som bestods honom såsom dräng på landet, så skulle hans lefnadskostnad för året öfverstiga 500 kronor. Denna klass af arbetare är fri från bevillning, men andra arbetare äfvensom skollärare med årlig inkomst af 400 å 600 kronor — dem beskattar man.

*Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)*

Utskottets ordförande antog, att när en person går in på en krog och tager sig en sup, så får han dervid bestå kommunen två supar och staten en. Detta visar huru mycket mer den fattige relativt taget får betala. Vilja herrarne nu hafva förhöjd skatt å bränvin och ändå medgifva den fattige att få sig en sup om dagen, så får ju han betala lika hög konsumtionsskatt som den rike. Är meningen åter, att förhindra den fattige att supa bränvin, så minskar man ju på samma gång statens inkomster. Är det då icke bättre att herrarne gifva efter de tre kronorna och få 10 kronor i stället. Det tycker jag vore en bättre finansoperation.

Herr Hedlund sade, att i Göteborg skyndade skaror af folk att betala sina utskylder, för att icke gå miste om politisk rösträtt. Men helt säkert funnos der icke många 400-kronorskarlar med bland de skarorna. Det vore roligt, om Herr Hedlund ville upplysa oss om den saken.

För min del anser jag att denna reform kan mycket väl förgås utan sammanblandning med andra och att statens förlust derpå blefve ganska obetydlig. Och jag tror tidpunkten för reformens genomförande nu vara inne.

Inom mitt distrikt finnes en mängd arbetare, hvilka ega att utöfva kommunal rösträtt; men hvilken betydelse kan detta hafva, då, som man vet, en enda person kan öfverrösta hela församlingar med 5,000 å 6,000 invånare. Dessa arbetare hafva i gemen rösträtt för blott 5 å 6 fyrkar. Då de se, att de sålunda gång efter annan blifva öfverröstade, komma de slutligen till den åsigtten, att det för dem är lika obehöfligt som gagnlöst att befatta sig med utöfningen af sin rösträtt. Men huru skall man bete sig, när på detta sätt det ena hindret efter det andra ställes upp mot hvarje nyttigt och af tidsförhållandena påkalladt reformsträfvande. Vid behandling af frågan om ändring af kommunallagarne ville man icke gå oss till mötes. Så icke heller här. Nej, inga framsteg, endast stillastående, så lyder lösen för dagen.

Jag lemner min röst åt motionärens förslag.

Grefve Björnstjerna: Man har förundrat sig öfver att jag framkommit med min motion, sedan åtskilliga andra motioner i samma syfte vid föregående riksdagar rönt samma olyckliga öde, som nu kommit min till del. Jag svarar derpå, att detta kommer sig af det helt naturliga skäl att så länge en orättvisa finnes, så

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

länge kunna förslag om dess undanrödjande icke uteblifva, de måste återkomma ända till dess obilligheten eller orättvisan blifvit afhjelpat. Det måste väl medgifvas att obilligt är att söka uttaga skatt af personer, som ingenting kunna betala. Nu har jag visserligen hört af min granne bakom mig, att det verkligen skulle finnas personer i hans hemort, hvilka både kunde lefva af 400 kronors inkomst och tillika betala skatt. Jag tillåter mig dock, i likhet med hvad Herr Rundbäck nyss anmärkte, påstå, att dessa personer då icke rätt uppgifvit sina inkomster, de hafva bestämdt mera än 400 kronors inkomst. Sjelf är jag jordbrukare, i tvenne olika delar af landet, och har således äfven jag egen erfarenhet att åberopa. Enligt min öfvertygelse kan ingen så kallad lös arbetare lefva på så ringa inkomst som 400 kronor per år. Arbetsprisen hafva visserligen för det närvarande fallit betydligt; jag har dock under hela denna vinter fått betala till extra arbetare, som varit anställda vid skogshygge m. m., en krona 25 öre per dag. Under sommartiden kan man säkerligen icke få en extra arbetare under två kronor per dag. Räkningar man nu ihop denna aföning skall man lätt finna att den vida öfverstiger 400 kronor för år. Och en sådan arbetare måste dock lefva på det allra tarfligaste för att draga sig fram. Skall han särskildt betala husrum och ved, blir saken för honom omöjlig, han måste då taga sig tjänst som dräng eller som statorpare. Jag påstår således fortfarande att ingen, den der äter eget bröd, kan lefva af en årlig inkomst af 400 kronor. Men invänder man, det finnes ju dock verkligen personer, som, uppskattade till endast 400 kronors inkomst, likväl både reda sig samt betala sina utskylder. Huru låter detta förklara sig? Jag skall strax meddela upplysning om den saken. Öfverståhållare-embetet anför i sitt underdåniga utlåtande öfver Förberedande skattejemknings-komiténs förslag till ny bevillningsförordning härom, att hufvudstadens taxeringskomitéer med kännedom derom att bevilling för uppskattad inkomst, understigande 600 kronor, endast till en jämförelsevis ringa del till statsverket influat, funnit sig böra, der sådant kunnat ske, beräkna inkomsten för ett mycket stort antal skattskyldige till lägre belopp än det, hvartill inkomsten i verkligheten måste antagas uppgå. Således låter saken förklara sig. De som uppgifva sina inkomster till 400 à 500 kronor, ehuru inkomsten i verkligheten varit större, dessa kunna betala. Men de, som lemna sanningsenliga uppgifter, de kunna icke betala.

Hvad nu dessa förhållanden kunna hafva att skaffa med det nyligen verkställda valet af riksdagsmän för staden Göteborg, kan jag för min del icke begripa. För deltagande i riksdagsmannaval fordras ju 800 kronors inkomst. Herr Hedlund ansåg äfven att man här borde taga i öfvervägande de arbetande klassernas moraliska skyldigheter, att i sin mån skatta till kommunen och bad mig i vänliga och för mig smickrande ordalag att betänka detta. Han omnämde äfven att han sjelf för åtskilliga arbetare framhållit de fördelar dessa arbetare dragit af skolor, gas, polis m. m. och

sökte öfvertyga dem om det billiga i att de för allt detta borde skatta; den värde talaren upplyste dock ej om det svar arbetarne lemnat. Manne ej detta lydte så: »den som ingenting eger, kan heller ingenting betala».

*Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)*

Bevillnings-Utskottets ordförande anmärkte att, då personer kunna betala höga indirekta skatter, de också borde kunna betala de mindre betydande direkta. Han sade att, då arbetaren fann sig väl i sällskap med bränvinsskatten, kunde han likaväl sällskapa med kommunalutskylderna. Båda sällskapen tror jag att den skattskyldige arbetaren helst ville undvara, men säkert är att den direkta utgiften känns mycket tyngre än den indirekta. Det är mycket möjligt, att, sedan förslaget fallit i Första Kammaren, detsamma skall röna samma öde äfven här. Det förefaller mig dock, att Första Kammarens afslag grundade sig på den förutsättningen, att ett bifall till min motion skulle komma att inverka på statsinkomsterna; då så icke är förhållandet, anser jag mig fortfarande böra yrka bifall till densamma.

Herr C. Aron Jönsson: Jag vill endast till besvarande upptaga de anmärkingar, som min ärade granne på skånebänken framställt. Han nämnde, att Utskottet lagt största vigten vid framvisande af den procent af befolkningen, som skulle genom streckets uppflyttning blifva utesluten från utöfning af kommunal rösträtt. Ja, det är verkligen förhållandet, att Utskottet velat framhålla denna omständighet till den kraft och verkan den kunde hafva. Samme talare yttrade, att detta ingenting kunde bevisa, emedan i hans hembygd personer med 700 à 800 kronors inkomst icke blifvit uppskattade högre än till minimibeloppet.

Huruvida dessa icke blifvit ordentligt uppskattade, är en sak, som Utskottet icke varit i tillfälle att inhemta, och om än förhållandet verkligen vore sådant, som han uppgaf, så har Utskottet likväl icke kunnat afhjelpa detta, och Utskottet kan för öfrigt icke känna sig berördt af den anmärkningen, att gällande stadganden icke blifva på vissa orter vederbörligen tillämpade.

Herr Herslow: Denna fråga har, som andra, två sidor; men i olikhet med de flesta andra hafva båda sidorna här lika vacker färg, och man kan draperas lika intagande och lika populärt antingen man vänder den ena eller den andra sidan utåt. Å ena sidan heter det: vilja herrarne begå den orättvisan mot den fattige arbetaren, den stora massan af folket, att af honom utkräfvat, till fyllande af statens eller kommunens behof, några öre eller kronor, som han icke kan undvara? Å andra sidan heter det: vilja herrarne, att man skall beröfva arbetaren, den stora massan, hvarje spår till inflytande på kommunens angelägenheter? Onekligt är, att begge delarne innebära en orättvisa, och jag vill icke åtaga mig att afgöra, hvilken som är den största; men jag tror icke, att det är

Ang. allmänna
bevillningen.

(Forts.)

klokt att skärskåda frågan så naket och principiellt, utan att det i stället är bäst att taga den rent praktiskt och att dervid se till hvad som säkrast leder till det mål, hvartill lagstiftningen syftar. Och då påstår jag, att den nuvarande bestämmelsen är mest praktisk, derföre att den är, så att säga, mest elastisk. Hvarje *fix* siffra måste i ett land med så stor utsträckning och så olika näringsförhållanden, som vårt, hafva olika värden på skilda orter. 400 kronor är t. ex. en summa, som har en helt annan valör i en aflägsen landsbygd än den har i våra större städer. Följden af denna olikhet tror jag också hafva blifvit, att, eftersom i en större stad 400 kronor icke räcka till fyllande af livvets nödvändigaste behof, man i den staden icke heller uppför en person, som icke har ett öre mer i inkomst än denna summa, i kolumnen för dem, som skola betala skatt. Och detta med rätta, ty lagens anda och princip är ju att den, men endast den, som, om ock efter det anspråkslösaste mått, *har sin nödiga bergning*, han skall af sina inkomster afstå något till staten och kommunen, för fyllande af deras behof, såsom ersättning för de stora fördelar han af dem åtnjuter. Och på grund af och i sammanhang med detta sitt bidrag är han å andra sidan berättigad till ett visst inflytande vid afgörandet af statens eller kommunens angelägenheter. Men i de fall åter, då dessa 400 kronor icke konstituera en sådan lefnadsställning som den här ofvan angifna, der bör personen icke heller betala skatt. Det af Herr Ola Andersson omförmälda förfaringsättet vid bevillingstaxeringen i städerna vill jag derföre för min del gilla, ty man kan ej gerna anse sig tvungen till den orättvisan, att kräva en person på mer än han *kan* gifva. Deremot finnes ännu en och annan trakt på landet, der man ännu kan lefva på 400 kronors inkomst och äfven deraf betala sina utskylder. Der är det en orättvisa mot kommunen att beröfva densamma bidragen äfven från dessa smärre skattskyldige, och å andra sidan en orättvisa mot dessa senare, att beröfva dem deras rösträtt. Af denna grund förefaller mig ett lägre streck lämpligare än ett högre satt, lämpligare emedan jag dermed lättare kan undvika orättvisa och beklagliga konsekvenser af en konstant sifferbestämmelses tillämpning på varierande förhållanden.

Som jag således anser den nu gällande bestämmelsen ur praktisk synpunkt vara bättre än motionärens förslag, kommer jag för min del att rösta för bifall till Utskottets afstyrkande hemställan.

Herr Torpadie: Om människan »lefde endast af bröd», så skulle jag tvifvelsutän påyrka bifall till motionen, ty från ekonomisk synpunkt har jag sympatier för densamma. Men då *strecket* i den kommunala rösträtten går under de 400 kronorna, så vill jag icke gå in på förslaget, när derigenom dömes mer än hälften af nuvarande röstegare inom våra kommuner till kommunal död. Ty det står fast, att »lifvet är mera än maten», och på *den* grund röstar jag bifall till Utskottets betänkande.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Talaren på malmöbänken har bekräftat mitt påstående, att bevillningsstadgans föreskrift i denna punkt icke tillämpas öfver hela landet. Han tyckte äfven, att den nuvarande stadgan är elastisk och att det var bra att hafva en elastisk lagstiftning. Ja, det kan nog vara många, som hafva ett sådant tycke, men efter mitt förmenande är det bättre att hafva en lag, som kan efterlefas, ty lagen bör efterlefas. Om nu, såsom talaren påpekade, förhållandena äro sådana, att penningvärdet är olika i olika delar af landet, skall då icke följden blifva den, att man icke bibehåller en och samma summa för hela landet såsom den lägsta, för hvilken man skall betala bevillning, utan att man sätter olika summor för olika delar af landet eller olika summor för stad och land, en olikhet, som förefinnes i Danmark. Jag har härmed blott velat säga, att de olika penningvärdena skulle kunna snarare leda härtill än att behålla en lag, som icke kan efterlefas. Elastisk kan ej heller lagen med rätta kallas.

*Ang. allmänna
bevillningen.*
(Forts.)

Jag vill icke nu vidare yttra mig om den kommunala röst-rätten, jag har förut yttrat tillräckligt om den, och säkert är, att den kommunala rösträtt, som skulle tillkomma en person, hvars inkomster uppskattats till ifrågavarande låga belopp, härvidlag betyder ganska litet, om ens något.

Herr Lars Börjesson: Jag skall yrka bifall till Utskottets förslag. Jag skulle icke haft något emot att framflytta strecket till 500 kronor, om det blott varit fråga om inkomst af arbete eller löntagare, som icke hafva mer än 400 kronor i inkomst, hvilka det ju icke är värdt att beskatta. Men när inkomst af kapital är stäld i samma kategori som inkomst af arbete, och innehafvaren af den förstnämnda inkomsten icke har någon annan möda än att qvittera sina räntor, och han likväl skall hafva 300 kronors afdrag, anser jag mig icke kunna gå in på en förändring.

Före 1861 fans ett stadgande, att hvarje kapitalist skulle betala fem för hundralet af räntan i bevillningsafdrag till dem, som hade lånat af honom. Detta lagstadgande ändrades dock 1861 genom den i väsentliga delar ännu gällande bevillningsförordningen, som trädde i kraft 1862. I denna stadgades, att kapitalisten skall betala ett för hundralet till staten, men äfven att han skulle vara fri från beskattning om hans inkomst icke uppgår till 400 kronor. Sedermera infördes kommunalbeskattning, i följd hvaraf han skall bidraga till kommunens utgifter, och detta allt går mången gång kanske till fem för hundralet. Men kapitalisten är i alla fall fri, tills han har 400 kronors inkomst. Då inkomst af kapital och arbete faller på samma hand kan det ej betyda något, emedan inkomsten af arbete ändå skall erhålla 300 kronors afdrag, men då kapitalisten är jordbrukare, ställer det sig annorlunda. Jag skulle kunna anföra många exempel i detta hänseende. Om af två hemmansegare med lika stora hemman den ene har ett kapital, hvaraf

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

han erhåller 399 kronor i ränta, så har han för denna inkomst icke någon annan möda än att qvittera räntorna, och han skattar lika med egaren af det andra hemmanet, ehuru han har en större inkomst än denne. Vid sådana förhållanden kan jag icke gå in på att framflytta strecket, men eljest skulle jag icke haft något emot att framflytta det till 500 kronor. Jag yrkar fortfarande bifall till Utskottets förslag.

Herr Herslow: Herr Talman! Mine Herrar! Blott två ord. Jag begärde ordet, emedan jag icke hade lust att låta min ärade medbroder på skånebanken stå qvar i den vackra attityd, som han intog, der han stälde sig såsom representant för den rena laglydnaden, som icke tillåter någon som helst elasticitet i lagarnes tillämpning. Jag tror, att jag sätter lagen lika högt som han, men hvarje lag och särskildt en sådan med fixa siffror kan i många särskilda fall tolkas olika, och man måste lemna någon latitud åt domaren, som skall tillämpa lagen. Detta var det jag menade med elasticitet. Hvarje domare måste nemligen hålla sig till lagens anda, der lagens bokstaf skulle leda till orättfärdighet. En taxeringskomité betraktar jag för öfrigt mera som en jury än en domstol. Der en person har 400 kronors inkomst, men behöfver 500 kronor för sitt oundgängligaste uppehälle, der kräfver derföre jag för min del icke ut skatten till staten eller kommunen, och tror mig alldeles icke af bevillningsstadgan förpligtad att göra det. Bokstafven får icke i någon lag, icke ens i en grundlag och ännu mindre i en beskattningslag, vara dödande för lagens anda och för andan i all lag.

Den ärade talaren föreslår emellertid ett annat och nytt sätt att förekomma sådan orätt, nemligen att man skulle bestämma en serie af olika siffror för olika delar af landet. Om han observerat, att jag talade om nödvändigheten att betrakta denna fråga ur praktisk synpunkt, så förmodar jag att han ursäktar mig, om jag ej spillar många ord på ett *sådant* förslag.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Den siste talaren har sagt, att, om han sitter i en taxeringskomité och det ifrågakommer att beskatta en person, som i verkligheten har en inkomst af 400 kronor, men hvilken han dock tydligen ser hafva svårt att lefva på en sådan inkomst, så beskattar han icke denne person. Detta, isynnerhet om det vidare utsträcket, beror dock icke på lagens elasticitet utan sker *bredvid* lagen. Ty en lag, som har bestämda siffror kan icke sägas vara elastisk.

Ej heller har jag föreslagit, att den beskattningsbara inkomsten skulle sättas till olika siffror för olika delar af landet, utan endast det har jag sagt, att talarens egna skäl borde leda härtill, men ej till bibehållande af en lag, som ej kan efterlefas. Ännu en gång, en bestämd siffra är icke elastisk.

Öfverläggningen var slutad. Efter det propositioner gifvits enligt de gjorda yrkandena, biföll Kammaren Utskottets hemställan. *Ang. allmänna bevillningen.*

(Forts.)

Punkten 7.

Enligt 3 mom. af 9 § Bevillningsstadgan skall bevilling för inkomst af kapital eller arbete påföras fabriksegare, handlande samt annan yrkes- och näringsidkare, der fabriken är belägen, eller handeln, yrket eller näringen förnämligast idkas; dock skola handlande i de städer, hvilka innefatta flera församlingar för den handelsrörelse, de derstädes idka, taxeras inom den församling, der de äro mantalsskrifne.

Uti detta stadgande hade Herr *Anders August Anderson* i sin inom Andra Kammaren väckta motion N:o 31 föreslagit den ändring, att ordet »förnämligast» måtte utgå, samt momentet följaktligen erhålla följande lydelse:

»fabriksegare, handlande samt annan yrkes- och näringsidkare, der fabriken är belägen, eller handeln, yrket eller näringen idkas; dock skola handlande i de städer, hvilka innefatta flera församlingar, för den handelsrörelse, de derstädes idka, taxeras inom den församling, der de äro mantalsskrifne».

Utskottet hade, i anledning af berörda motion, tillstyrkt,

att 3 mom. af 9 § Bevillningsstadgan måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»fabriksegare, handlande samt annan yrkes- och näringsidkare, der fabriken är belägen, eller handeln, yrket eller näringen hufvudsakligen, å en eller flera orter, idkas; dock skola handlande i de städer, hvilka innefatta flera församlingar, för den handelsrörelse de derstädes idka, taxeras inom den församling der de äro mantalsskrifne».

I fråga om denna hemställan, mot hvilken Herr *Bennich* inom Utskottet reserverat sig, uppstod öfverläggning, hvarunder anfördes af

Herr *Dickson*: Meningen med bevillningsförordningen är väl naturligtvis den, att staten skall få den inkomst som enligt densamma tillkommer honom, och i detta afseende uppfyller väl också bevillningsförordningen, såvidt den kan, sitt ändamål. Men det synes mig deremot som om vid denna punkt motionären varit ledd af den önskan att äfven de olika kommuner, hvarest en näring bedrifves, icke skulle gå miste om dem tillkommande på bevillningen grun-

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

dad kommunalskatt, derföre att idkaren af denna näring är mantalsskrifven å en annan ort. Jag medgifver, att mycket kan tala för detta önskningsmål, men å andra sidan är det för mig alldeles omöjligt att inse, huru någon full rättvisa i detta fall skall kunna vinnas. Jag vill också derföre yrka afslag å detta Utskottets förslag samt anhålla, det herrarne icke måtte godkänna ett lagförslag, hvilket skulle blifva nästan omöjligt att i tillämpningen utföra och som, der det utfördes, skulle föranleda en gruflig mängd processer och klagomål.

Jag ber att i detta hänseende få taga exempel från de flera personer, hvilka för idkande af en näring eller ett yrke måste hafva agenter för verkställande af uppköp eller försäljning i olika delar af landet. Jag föreställer mig, att det t. ex. föresväfvat motionären ett sådant fall som det, att en stor spanmålsexportör i olika delar af landet uppfört magasin, deri af honom inköpt spanmål förvaras, och jag förmodar, att han då tänkt sig, att den kommun, inom hvilken ett sådant magasin är uppfördt, skulle önska att också få en del i den beskattning, som grundas å köpmannens på den ifrågavarande rörelsen uppkomna vinst. Men, mine herrar, det är ju icke sagdt att det just är inom den kommun, der magasinet är uppfördt, som vinsten på den magasinerade spanmålen uppstått, ty denna spanmål kan ju vara inköpt från 30 eller 40 andra kommuner, och det är då inom dessa kommuner vinsten uppkommit, men icke på det ställe, der varan tillfälligtvis varit magasinerad. Det skulle ju också kunna inträffa, att, då en köpman eller näringsidkare har sin rörelse fördelad på olika delar af landet, han på ett ställe kan å sin rörelse skörda vinst, men på två eller tre andra ställen göra förluster. Skall han då betala bevillning för sin inkomst på det stället, der han gjort vinst, utan att få beräkna något afdrag för de förluster han gjort på de andra ställena? Detta skulle ju innebära i och för sig en fullkomlig orimlighet. Jag vill taga ett annat exempel. Ett brandförsäkringsbolag, som i en mängd skilda större och mindre kommuner drifver sin rörelse, har naturligtvis på somliga ställen förtjenst, men på ett annat inträffar kanske en eldsvåda af den beskaffenhet, att det kanske dröjer 10 till 20 år innan förlusten på detta ställe utjemnas. För hufvudmannen på bolagets hufvudkontor är det omöjligt att med någon tillförlitlig beräkning säga, att på det ena stället förtjenar bolaget så och så mycket, men på det andra förlorar det så och så mycket. Skall bolaget nu beskattas på de ställen, der det förtjenar, utan att få räkna sig till godo de förluster, det på andra ställen gjort? Jag tror för min del, att man kan taga för afgjordt att enligt motionen och Utskottets derpå grundade förslag vid tillämpningen skulle visa sig oberäkneliga svårigheter, och att deraf skulle uppstå en hel mängd tvister och klagomål. Ty huru skulle en bevillningsberedning kunna få reda på en sådan affärsmans eller ett dylikt bolags inkomster på hvarje särskild ort? Den måste naturligtvis, efter egen uppfattning, säga, att på det ena stället har

personen som drifver rörelsen gjort vissa inköp och derpå förtjenat så och så mycket. Men om affärsmannen icke är nöjd med denna uppskattning, klagar han hos pröfningskomitén och derefter hos Kamrarrätten, och en mängd processer uppstå, hvilkas afgörande blifva förenade med stora svårigheter. Om en spanmålsuppköpare, som har magasin på tre eller fyra skilda orter, förtjenar på det ena stället och förlorar på det andra, huru skall bevillningsberedningen eller taxeringskomitén kunna veta hvar förtjensten egt rum eller förlusten inträffat? De beräkna att han uppköper och magasinerar så och så många tunnor spanmål och beräkna sedermera en förtjenst af så eller så många öre på hvarje tunna, men de kunna deremot icke beräkna de stora gemensamma omkostnader han får vidkännas för sina expediter eller den ytterligare vinst han kan göra genom försäljning på utrikes orter. Han kan äfven i stället för vinst göra förlust, och det kan ofta nog blifva omöjligt att afgöra hvilketdera inträffat. Jag tror sålunda, att det vore högst beklagligt, om vare sig motionärens eller Utskottets förslag antoges, hvarföre jag yrkar afslag å Utskottets hemställan i denna punkt.

*Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)*

Friherre Leijonhufvud: Jag instämmer i hufvudsak med den föregående talaren. Jag vill gerna medgifva, att det vore ganska önskvärdt, att kommuner kunna i skatt utfå så mycket som möjligt för en rörelse, som inom dess gränser bedrifves. Icke med hänsyn till någon betänklighet härutinnan utan ur ren praktiskt synpunkt tror jag dock, att de svårigheter, hvilka den föregående talaren framhållit, äro grundade. Jag anhåller att få lemna ytterligare några exempel på hvad samma talare nyss anfört. Ett lif-assuransbolag har t. ex. sitt hufvudkontor i Stockholm, men har derjämte filialer och agenturer i alla rikets större städer. Bolaget tager emot lifförsäkringar på alla dessa ställen, men hvad behållningen utgör på hvarje ort, derom kan man icke lemna någon upplysning förr än kanske efter tio års förlopp, emedan då först samtliga räkenskaperna hunnit avslutas. Det enda bolaget har sig bekant, är hvad som utdelas till bolagsmännen. Liknande är förhållandet med ett fartygsassuransbolag. Det har sitt hufvudkontor på ett ställe och agenturer på andra. Fartyg förgås och försäkringssumman utbetalas af bolaget, men räkenskaperna hinna ej så snart avslutas, och hvilken vinst, eller i stället för vinst törhända förlust, bolaget gjort å hvarje ställe, är nästan omöjligt att uppgifva. Detta gäller om bolag, hvilka det åligger att föra räkenskaper, men det finnes mången handlande, som det ej kan. Jag tillbringade en stor del af min ungdom i Småland, och jag minnes huru det tillgick vid den oxhandel, som der bedrefs. Oxhandlarne drogo omkring från marknad till marknad, från Vernamo till Hvetlanda och från Hvetlanda till Vimmerby och gjorde sina uppköp. De uppträdde städse med späckade portföljer, lefde på klubbar och sällskaper och gjorde af med mycket penningar. Sjelfva visste de icke hvad de å hvarje

Ang. allmänna
bevillningen.

(Forts.)

ställe sålde eller förtjänade, utan blott, att de vid årets slut hade den eller den behållningen, och för den uppskattades de i den kommun der de voro hemmahörande. Huru mycket af denna behållning belöpte på Vernamo, Hvetlanda eller Vimmerby, voro de icke i stånd att uppgifva. Svårigheten af en sådan klassifikation eller med ett råd svårigheterna vid utförandet och tillämpningen af i fråga varande författning, anser jag vara så stora, att de för mig utgöra tillräckliga skäl att tillstyrka afslag å såväl motionärens förslag som Utskottets hemställan i denna punkt.

Herr *Peyron* instämde med Friherre Leijonhufvud.

Herr Hedlund: Hvad den föregående talaren nämnt, vore fullt riktigt, i händelse denna fråga gälde endast beskattningen till kronan. I sådant fall behöfde man icke göra någon ändring i lagstiftningen; men frågan gäller äfven kommunalbeskattningen och alla de utgifter inom kommunen, som göra denna skatt nödvändig. Derigenom ställes ock frågan på en annan grund. Detta har också skett genom den nuvarande bevillningsförordningen, der det är stadgadt, att bevillning påföres, först och främst, bank- och jernvägsbolag, der bolagets rörelse drifves, vare sig genom hufvud-afdelnings eller kommissionskontor eller vid större och mindre stationer och, för det andra, annat bolag, der bolagets rörelse hufvudsakligen, å en eller flera orter, drifves.

Frågan stälde sig sålunda för Utskottet på den punkt, huruvida det skulle möta större svårigheter för den enskilde än för ett bolag att underkasta sig denna fördelning af sin upptaxering på olika orter — men, frågar jag, är det då t. ex. lättare för herrar X. & Comp., hvilka idka bolag, att underkasta sig denna ordning, än för herr X. allena? Följden blef, att man formulerade denna § i fullkomlig likhet med den, som gäller om bolag, äfven när man trodde att någon förändring af denna formulering kunde vara af nöden. För att dock icke gripa erfarenheten i förväg, bibehöll man det redan stadgade, och detta med så mycket mer skäl, som vid förfrågan i Kammarrätten, huruvida svårigheter mötte vid tillämpningen af dessa stadganden, man erhöll det svar, att svårigheterna härvid icke vore större, än i allmänhet vid tillämpningen af denna i och för sig svåra lagstiftning. Man har sålunda icke varit blind för svårigheterna, men man har ansett dem icke vara större i det ena fallet än i det andra. När två föregående talare såsom exempel anført lifassuransbolag och andra bolag, ber jag att dervid få erinra, att sådana redan efter gällande lagstiftning äro underkastade ifrågasvarande ordning. Om icke kommunen uppskattar en filial eller agentur på den ort, der den finnes, och söker utreda hvilken andel i bolagets vinst faller på kommunen, är orsaken härtill blott undfallenhet, ty kommunen eger rätt dertill.

Här har naturligtvis framhållits hvad man förmodar skulle

komma att inträffa i händelse detta förslag bifalles. Så är det alltid vid nya lagstiftningar, att man uppställer möjligheter eller omöjligheter, som för den nya lagens tillämpning anses kunna inträffa. Jag ber att härvidlag få nämna något, som kan inträffa under nuvarande lagstiftning. Det kan inträffa att en stor handelsfirma, som bedrifver sin rörelse i skilda delar af landet, idkar sågverksrörelse och utskeppningsaffärer i *en* kommun och har sitt hufvudkontor i *en annan* kommun långt derifrån. Skulle det då vara riktigt, att detta bolags hela inkomst upptaxeras i den kommun, der bolaget har sitt hufvudkontor? I verkligheten går icke så till, åtminstone har jag hört nämnas att en firma, som icke är alldeles främmande för en af de siste talarne, fördelar den årliga behållningen på trenne håll, nemligen dels den ort, der hufvudkontoret är beläget, dels landskommunen, der sågverksrörelsen bedrifves, och dels utskeppningsorten. Det kan t. ex. hända att en person, hvilken, såsom jag, eger ett boktryckeri i Göteborg, anlägger ett filialboktryckeri i Sköfde; men denna stad finge då icke någon inkomst af tryckeriet, utan denna inkomst komme endast Göteborgs kommun till godo. Det kan inträffa att vid filialtryckeriet i Sköfde sysselsättas många arbetare, hvilka ega familjer, som få tillgodonjuta många fördelar inom denna kommun, men kommunen får dock icke draga någon inkomst af detta filialtryckeri. Detta kan visserligen icke inträffa när det gäller bolag, men är det fråga om en privat person, så både kan och torde det inträffa. Jag tror det icke är rättvist att så får ske.

Det ligger naturligtvis något betänkligt eller svårtillämpligt i detta ord *hufvudsakligen*, det måste medgifvas. Men denna bestämmelse måste införas, ty man kan väl icke fordra att hvarje verksamhet, som förekommer i en aflägsen landsort genom agenter, såsom varuförsäljning eller uppköp, skall fördelas på hvarje särskild kommun. En tidningsredaktör kan icke skatta för de tidningsexemplar, som utdelas i vissa delar af landsorten och i olika kommuner; men, har han en sjelfständigt etablerad affär i en sådan landsortskommun, får han också skatta der. Detta har man velat uttrycka med ordet »*hufvudsakligen*», hvilket ord alltid varit föremål för olika tolkningar. Äfven inom Utskottet har föreslagits, att, i likhet med hvad i sista finanskomiténs betänkande hemstälts, detta ord skulle utbytas mot orden »*då rörelsen bedrifves på fast plats*», men man måste låta detta förslag falla, emedan man icke ville afvika från hvad som i detta hänseende redan är stadgad om bolag, och emedan man ansåg att större erfarenhet häruti borde vinnas, innan man vidtog en ny redaktiou.

Jag har äfven låtit mig berättas och, som jag tror, från väl underrättadt håll, att icke endast i Göteborg finnas firmor, hvilka så fördela sin behållning som jag nyss nämnt, utan taxeringsnämnderna hafva redan på flera ställen upptaxerat dylika rörelser på samma sätt. Man har sagt att man icke skulle kunna göra detta utan att ganska stora missförhållanden skulle uppstå.

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

Ett bland de förhållanden, som man måste beakta vid ändring af bevillningsstadgan, är, att, om en person drifver en affär med framgång på ett ställe, men med förlust på ett annat ställe, han då icke borde skatta i händelse rörelsen i sin helhet gått med förlust. Det är väl sant, att, om jag eger ett tryckeri i Göteborg, som går med förlust, och ett tryckeri i Sköfde, som lemnar en god vinst, man kan säga, att jag eger rätt att från vinsten i Sköfde draga förlusten i Göteborg; men granskas förhållandet närmare, tror jag icke att sköfdeborna böra förlora sin rättmätiga andel i skatten för vinsten på denna affär, som drifves i Sköfde med framgång, derför att samma egare på affären i Göteborg gjort förlust. Man skulle annars kunna rätt betänkligt utsträcka detta förhållande och göra detsamma gällande i flera afseenden än det nu gäller.

Jag tror, som sagdt, att det icke är förenligt med rättvisa, att om t. ex. en person, som drifver spanmålsaffärer, har magasin i landsorten och således begagnar denna landskommuns vägar för forslandet af sin spanmål, och om den personal, som är anställd vid dessa magasin, åtnjuter fördelar inom kommunen, denna handelsaffär dock icke skall beskattas derstädes. Man säger att det är svårt att utröna, huru stor vinsten blifvit inom denna kommun, och denna invändning har mycket dryftats inom Bevillnings-Utskottet, men å andra sidan kan man säga, att en affärsman väl kan beräkna huru stor vinst han haft på ena eller andra stället, då han väl kan ställa sin bokföring så, att deraf synes om affären på ett ställe bär sig eller icke, och då kan han ju upphöra med affärsverksamheten på det ställe, der den gått med förlust.

Jag vill för min del ej förneka, att icke det kan blifva förenadt med svårigheter att tillämpa den nu föreslagna paragrafen; men då dessa svårigheter ej äro större än de, som redan förefinnas i det stadgande, hvilket nu gäller, så bör ej åt denna omständighet tillmätas den vikt, att man för den skull låter förslaget falla. Framför allt må man låta erfarenheten vägleda sig, för att framdeles komma till en annan redaktion af paragrafen, i fall den nu föreslagna ej visar sig tillfyllestgörande, så vidt man erkänner sjelfva grundsatsens rättighet; ty enligt mitt förmenande är det lagstiftarens pligt, att om grundsatsen är rättvis icke skygga tillbaka för dess tillämpning, utan söka öfvervinna hindren.

Herr Lönegren: Då likartade motioner med den, som nu föreligger, förut vid flera tillfällen varit föremål för Kammarrens behandling och mot Bevillnings-Utskottets afstyrkande blifvit vid trenne riksdagar af Kammarrens bifallna, hade jag verkligen ej trott att någon diskussion om denna punkt i dag skulle ifrågakomma. Men då flere bland de föregående talarne yttrat sig mot förslaget, ber jag att såsom en ringa motvigt få gifva mitt förord för detsamma. Frågan gäller, som hvar och en inser, egentligen den kommunala skattskyldigheten. Temligen likgiltigt kan det vara, om

kronoskatten erlägges här eller der, om i den ena kommunen eller den andra, endast den kommer att med rätt belopp utgå; men annorlunda är det naturligtvis med kommunalskatten, hvilken, såsom utgörande ersättning för åtnjutna lokala förmåner, ovilkorligen bör erläggas inom den kommun, der affären bedrifves och der dessa förmåner åtnjuts. Jag tillåter mig dock fästa uppmärksamheten på att en affär uppenbarligen kan till omfång och beskaffenhet tillförlitligare bedömas och skatten för densamma rättvisare bestämmas, om taxeringen sker på den ort, der affären bedrifves, än på en främmande, långt derifrån aflägsen.

Den förste talaren anförde mot motionen exemplet af en spanmålsaffär, som bedrifves på flera orter. Jag skall begagna samma exempel, men i motsatt syfte. Antag att en spanmålshandlare i Stockholm har filialer i Ystad och Malmö samt derstädes måhända bedrifver affärer i större omfång än någon annan på platsen. Hans rörelse och personal har derstädes gagn af alla de institutioner, kommunen bekostar, af rättsväsende, polis, gas- och vattenledning, gator m. m., med ett ord af allt, som der är åtgjort för nytta och trefnad; men då det blir fråga om att erlägga skatt, så heter det, att affärens egare bor i Stockholm och derstädes har sitt hufvudkontor, att affären der *förnämligast* idkas och således skall der taxeras. Jag frågar nu: kan sådant vara rättvist? Stockholms stad kan omöjligen hafva någon rätt till kommunalskatt för affärer, som drifvits i Ystad och Malmö, och de skånska städerna kunna ju svårigen finna sig tillfredsställda dermed, att skatt för der idkad rörelse erlägges i hufvudstaden.

Bevillnings-Utskottet har nu omsider lyssnat till motionärens framställning och Andra Kammarens vid de tre föregående riksdagarne uttalade önskan, och föreslagit att ordet *förnämligast* skall ur ifrågavarande mom. utgå och ersättas med orden *hufvudsaktligen å en eller flera orter*; och då detta förslag, efter mitt förmenande, ovilkorligen är ett steg framåt och en förbättring, så hemställer jag om bifall till hvad Utskottet i denna punkt föreslagit.

I detta yttrande förenade sig Friherre *Koskull* och Herr *J. Andersson* i Häckenäs.

Herr Aug. Peterson: Herr vice Talman! Mine Herrar! Under tre föregående riksdagar har jag väckt motioner i enahanda syfte som motionären i år; men Bevillnings-Utskottet har ej funnit skäl att tillstyrka bifall till mina förslag, utan hvarje år hemställt om afslag å dem. Nu har Utskottet emellertid kommit på den tanken, att det ej går an att låta ifrågavarande paragraf i bevillningsförordningen kvarstå sådan den är, utan i den föreslagit en ändring.

Det var egentligen i anledning af Herr Dicksons yttrande jag begärde ordet. Han sade, att i tillämpningen det vore omöjligt att

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

få reda på, huru omfattande t. ex. en spanmålshandlars rörelse varit på den eller den platsen, då affären drifves på flera ställen; och han frågade, huru en dylik beskattning på flera håll skulle taga sig ut. Jag å min sida vill fråga Herr Dickson, huruvida, om en spanmålshandlare drifver rörelse, det vill säga köper och säljer, på en mängd ställen, långt aflägsna från den plats, der han är bosatt, han kan anses berättigad att varda fri från beskattning till staten och kommunen för sin rörelse på alla dessa ställen. Härpå svaras måhända, att äfven den rörelse, som bedrifves vid de många aflägsna platserna, skall beskattas i den kommun, der rörelsens idkare bor; men huru kan det vara tänkbart, att vederbörande taxeringsförrättare skola ega förmågan att uppskatta inkomsten af en rörelse, som drifves på ett kanske 50 mil aflägsset ställe; ingen af dem vet ju, huru mycket han der förtjenat. Om deremot rörelsen på hvarje ort uppskattas särskildt inom den kommun, der den eger rum, kan man antaga att uppskattningen blir rättvis, ty der har man kännedom om rörelsens omfattning, då man deremot ej kan få säkert reda derpå, om beskattningen sker endast der den skattskyldige bor. Förändringen torde således kunna genomföras mycket lättare än Herr Dickson föreställer sig. Ett sätt finnes visserligen att få fullständigt reda på rörelsen, och det vore om handlanden ville visa sina böcker; men dertill har han ej skyldighet, utan endast rättighet.

I den trakt, der jag är bosatt, hafva många olägenheter förspotts af det stadgande i bevillningsförordningen, som nu ifrågasättes att ändra. Der ha t. ex. i en kommun slagit sig ner köpmän och bedrifvit stor handel i fasta handelsbodas, men rörelsen har fortgått endast en del af året. Taxeringskomitén har uppskattat deras rörelse och påfört dem utskylder; men de hafva besvärat sig och, på grund af berörda stadgande i bevillningsförordningen, gått fria. Jag kan derföre icke annat än med nöje yrka bifall till Utskottets föreliggande förslag.

Herr And. Aug. Andersson: Jag hade icke kunnat föreställa mig, att denna fråga skulle äfven i denna Kammare möta sådant motstånd, som nu skett. Ty fastän min motion i Första Kammaren rönt det missödet att blifva afslagen, hade jag trott, att åtminstone denna Kammare skolat mottaga den med något mera välvilja. Det förefaller mig högst besynnerligt, att det ens finnes någon, som icke gillar hvad jag i denna min motion har föreslagit; ty motionen är grundad på billighet och rättvisa. Ingen torde väl vilja påstå, att det är rättvist, att t. ex. en handlande, som drifver en rörelse på ett annat ställe än der han bor och i denna rörelse har anstälde en mängd arbetare, skall, om desse insjukna och falla fattigvården i den kommun, der de vistas, till last, vara fritagen från alla utgifter till samma kommun.

Mitt förslag tyckes på ett besynnerligt sätt hafva berört vissa orter i landet, då här kunnat uppträda representanter, som anse sig

behöfva taga till sitt försvar uppköpare af oxar i landsorten. Så *Ang. allmänna bevilningen.* enfaldig är väl dock ingen representant från landsorten, att han kunnat föreställa sig, att en handlande i de större städerna, som på landet uppköper oxar, skulle der blifva beskattad för den vinst, han kan få på de oxar, han derstädes uppköper; för den vinsten blir han nog beskattad i hemorten.

(Forts.)

Då jag, som sagdt, anser, att mitt förslag är rakt på saken, hoppas jag, att det må vinna framgång; och jag vill därför inskränka mig till att yrka bifall till Utskottets hemställan. Frågan i dess helhet är för öfrigt till fullo belyst genom Herr Hedlunds anförande nyss.

Herr Dickson: Jag plägar i allmänhet icke yttra mig tvenne gånger i samma fråga; men jag kan ej underlåta att nu göra det — och jag ber om ursäkt därför. Jag anser mig nemligen pligtig att replikera två af de föregående talarne.

Jag vill då till en början vända mig emot talaren från Göteborg. Han ordade om att, i fall ett assurancesbolag, som har agenturer i de flesta städer i Sverige, endast blefve taxerad på den ort, der bolaget har sin hufvudsakliga rörelse, detta berodde på en undfallenhet af vederbörande kommunalstyrelser. Men jag ber att få upplysa den ärade talaren om, att kommunalstyrelserna icke ens äro lagligen berättigade till annat. Talaren nämnde såsom exempel ett bolag i Göteborg, nemligen »Svea». Bolaget blef i Stockolm taxerad för sin rörelse härstädes. Pröfningskommittén faststälde detta beslut tre år å rad. Mot pröfningskommitténs beslut vädjades till Kamrarrätten; och Kamrarrätten förklarade, att, på grund af bevillningsförordningen, bolaget bort för sin rörelse hafva beskattats i Göteborg och icke i Stockolm. Och hvad blefve eljest följden — jag vill ingå i något närmare undersökning häraf. Om till exempel ifrågavarande bolag, som torde hafva hundra agenturer på olika ställen i Sverige, å hvarje ställe noga beräknade, huru mycket försäkringarne uppgingo till på grund af de influtna premierna, skulle det ju vara lätt att veta, huru stor förtjenst bolaget sammanlagdt hade å hela rörelsen, och derefter skulle ju bolaget betala skatt till staten, hvilken skatt naturligtvis då ej kunde blifva större, än som motsvarade hela inkomsten. Men det kan ju hända, att af de hundra agenturerna femtio gått med ganska betydlig vinst, men de öfriga femtio med lika stor förlust. Skulle då bolaget erlægga skatt för de förra agenturerna, men icke hafva någon ersättning för hvad det förlorat på de andra, så blefve ju följden den, att bolaget finge betala skatt för ett vida högre belopp, än hvad det verkligen förtjenat.

Det andra af Herr Hedlund begagnade argumentet hade alldeles icke med saken att skaffa. Han anförde som ett exempel att han, som eger ett boktryckeri i Göteborg, anlade ett sådant äfven i Sköfde. Men dessa två boktryckerier äro alldeles oberoende af hvarandra. Han skulle föra sina böcker och räkenskaper illa, om han ej hade

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

särskilda sådana både i Sköfde och Göteborg och kunde gifva fullkomlig redovisning för hvad han på hvarje särskildt ställe på rörelsen förtjenat; det vore alldeles icke en och samma rörelse, utan tvenne särskilda, af hvarandra fullt oberoende rörelser; och deraf följer, att de också böra särskildt beskattas.

Jag vill nu med några ord vända mig till talaren på blekingsbänken. Äfven han kom fram med dessa olyckliga spannmålshandlare. Han klagade öfver, att en person, som är bosatt t. ex. i Stockholm och drifver en stor rörelse å andra orter, nu för denna rörelse får skatta endast i Stockholm, der man alldeles icke känner till hvad han förtjenar, medan man åter på de olika orterna, der han har sina spannmålmagasin, har mycket bättre reda på saken. Detta kan vara sant. Men — jag hemställer det till den ärade talaren — om en spannmålshandlare i Stockholm, med t. ex. tio filialer i landsorten, på fem af dem förtjenar, men på de öfriga förlorar, om icke fullt lika mycket som han förtjenat på de fem förra — skall han, som dock drifver blott *en enda* rörelse och i bevillning till staten erlägger en procent af sin förtjenst, vara skyldig att erlägga sådan procent å förtjensten af rörelsen på fem orter men icke få beräkna sig något till godo för förlusten å rörelsen vid de andra fem orterna; så tror jag att detta skulle vara en obillighet mot staten till förmån för kommunerna.

Jag tror således, att de argument, som de båda talarne framdragit, icke äro tillämpliga på detta fall. Det är blott detta, som jag velat anföra.

Herr Fredricson: Då för flera år tillbaka motion väcktes derom, att jernvägsbolag skulle beskattas för inkomst af rörelse vid de särskilda stationerna, ansågs detta förslag omöjligt att genomföra; men sedan enahanda förslag tre gånger framstälts, gick förslaget igenom, och man har kommit underfund med, att det ganska väl går för sig att på detta sätt inom de särskilda orterna beskatta nämnda bolag. Enahanda har förhållandet varit med kanalbolags beskattning. Då förslag derom, att äfven sistnämnda bolag skulle för sin inkomst påföras bevillning inom de orter, der deras rörelse drefves, första gången framställdes, ansågs också det orimligt, och att det icke på något sätt skulle kunna utföras; men då förslaget derom fjerdagång framkom, gick äfven det igenom, och jag för min del har icke hört, att något trassel i afseende på dessa bolags beskattning deraf uppstått. Jag tror tvärtom, att dessa förändringar verkat lyckligt; och då så, enligt min tanke, äfven skulle blifva förhållandet, om den af motionären här föreslagna förändringen i Bevillningsstadgan bifölles, yrkar jag för min del bifall till den i ämnet väckta motionen.

Herr C. A. Larsson: Ingen kan säga ett ord om, att representanterna från Stockholm och Göteborg i denna fråga söka försvara

sina komitenters intressen, så långt deras krafter förslå. Nästan en hvar, som har ett lokalt intresse att försvara, skulle drifva samma sats så långt ske kunde; men vanligtvis stannar man vid sådana tillfällen i minoriteten.

*Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)*

Den förste talaren ansåg, att det skulle blifva omöjligt att tillämpa den förändring, som i Bevillnings-Utskottets föreliggande förslag innehålles; men han glömde, att bevillningsförordningen nu innehåller precis samma stadgande i fråga om *annat bolag*, nemligen att det skall beskattas inom de orter, der det hufvudsakligen drifver en eller annan rörelse. Han påstod derjemte, att det skulle vara nästan omöjligt att kunna genom detta förslags tillämpning ordentligen beskatta en vinstgifvande näring jemväl i fråga om de personer, som drefve större eller mindre rörelse i orterna. Jag hyser dock en motsatt åsigt. Jag tror icke, att taxeringskomitéerna hvarken i hufvudstaden eller Göteborg kunna på något sätt utröna, hvad på de stora rörelserna t. ex. i Norrland vid kanal- och jernvägsstationer eller af köpmän, som hafva fasta etablissement derstädes, förtjenas; någon rättvis beskattning i dessa fall kommer sällan till stånd. Staten förlorar således icke så obetydligt just genom bevillningsförordningens stadgande i detta fall; och att kommunerna derpå göra högst betydliga förluster, veta vi alla, och det har icke heller någon förnekad.

Den förste talaren nämnde äfven, att det kunde inträffa, att en person på sin rörelse förlorade på ena men vann på andra stället. Det är möjligt. Men är så förhållandet, drifver man en rörelse på ett ställe med förlust, skulle man väl icke behöfva erlægga bevillning derför på det stället, drifver man deremot rörelsen på ett annat ställe med vinst, bör man väl också på sistnämnda ställe derför erlægga bevillning till staten och deltaga i kommunens utgifter.

Man har icke ifrågasatt att beskatta inom de särskilda orterna sådana köpmän, som talaren på stockholmsbänken talade om, nemligen oxhandlande; och det hördes af hans resonnement, att han, fastän han är så godt som uppfödd i Småland, glömt bort, huru vid denna handel tillgår. Om en slagtare från t. ex. Stockholm uppköper oxar i landsorten, blir han icke derstädes derför beskattad; men säljer han sedermera köttet förmånligt i Stockholm, blir han derstädes för denna vinst beskattad. Har han deremot en uppköpare i Småland, hvilken uppköper tusentals oxar och derpå vanligtvis har 10 kronor i ersättning för hvarje oxe, så bör uppköparen beskattas för denna vinst i sin hemort; och det blifver han nu också.

Hvad angår lifassuransbolag och fartygsrederier, äro de redan nu inbegripna under bevillningsförordningens stadganden, der det heter, att annat bolag skall beskattas, der rörelsen hufvudsakligen å en eller flera orter drifves, etc.

Påståendet, att göteborgarne bättre än vederbörande i orterna kunna uppskatta inkomsten af den skogsafverkning, som drifves i Norrland, förefaller mig besynerligt, ty i sådant fall skulle de vara

Ang. allmänna bevillningen. nästan allvetande; och jag tror icke, att beskattningskomitéerna i Göteborg resa upp till Norrland och göra sig underrättade om denna rörelse derstädes.

(Forts.)

Uppenbarligen har den omstämmning, som inom hela Bevillnings-Utskottet med undantag af en enda af Första Kammarens ledamöter egt rum, bidragit till, att denna motion fått ett lyckligt resultat i Utskottet. Detta förslag har icke förr gått igenom i Utskottet; men det har likväl vid flere Riksdagar bifallits i denna Kammare och sålunda kommit under gemensam votering. Vid sådant förhållande tror jag tiden nu vara inne att med godt samvete bifalla denna lilla förändring, som icke är mera än ett tuppfjät på rättvisans och billighetens väg.

Herr Berglöf: Jag kan icke tro, att den af Utskottet föreslagna förändring kan leda till någon fördel eller någon lindring i nuvarande svårigheter vid tillämpningen af bevillningsstadgan. Jag inser, att det är mindre lämpligt att vidtaga någon förändring i den föreslagna riktningen, så länge 8 § i instruktionen för taxeringsförrättningarne står oförändrad kvar. Denna § bestämmer sättet för beräkningen af den behållna årliga inkomsten utaf bruk och fabrik samt annan dertill hänförlig inrättning, i hvilket afseende den föreskrifver, att man skall jemföra värdena å der under senast förflutna år tillverkade eller förädlade varor och härvid använda råämnen, jemte öfriga med dessa varors tillverkning och förädling förenade kostnader. Instruktionens 8 § förutsätter tydligen, att taxeringen i detta fall skall ske der rörelsen drifves; och en förändring i det syfte, som Utskottet nu föreslagit, synes mig således betingade en förändring i denna §.

Dessutom tror jag, att svårigheter allt framgent skola förefinnas, när det gäller taxeringen af större och vidsträcktare industriella inrättningar, hvilka icke genom förändringen afhjelpas. Större svårigheter skola troligtvis genom denna förändring uppkomma äfven i fråga om taxeringen af vanlig handelsrörelse. Jag tänker mig såsom en ganska sannolik följd af förändringen, att man vid taxeringskomitéerna snart skall få höra anspråk väckas på taxering af tillfällig sådan rörelse. Det är mycket vanligt, att å liiquidationsmöten vid industriella företag och å torgdagar infinna sig åtskilliga rörelseidkare för att afyttra sina varor. Med det starkt utpreglade intresse, som hvarje kommun har att skrapa något åt sin kommunalkassa, skulle följden blifva den, att dessa idkare skola komma att taxeras för sådan rörelse. Likaså finnas allmänt på landet slagtare, som resa på jernväg eller sälja kött än här och än der. Dessa skulle också till följd af förändringen kunna komma att underkastas taxering för sin rörelse å de särskilda orterna, der försäljningen eger rum. Jag tror, att man, derest man antager Utskottets förslag, kommer, såsom man säger, ur askan i elden. Jag kan derföre icke annat än vördsamt hemställa om bifall till motionärens förslag och

afslag å Utskottets hemställan. Detta anser jag mig kunna göra så mycket hellre, som jag under den tid, jag deltagit i tillämpningen af bevillningsstadgan, kommit till den erfarenheten, att de minsta svårigheter och bråk förefunnos under åren 1861—1868, då den ifrågavarande § i bevillningsförordningen var ren från ordet »förmäligast». Som sagdt, jag yrkar bifall till motionärens förslag och afslag å Utskottets framställning.

*Ang. allmänna
bevillningen.*
(Forts.)

Herr Hammarberg: Då jag begärde ordet, hade herr C. A. Larsson ännu icke yttrat sig. Det är således icke för att besvara honom, som jag uppträder. Men då han emellertid sedan dess haft ett anförande, så kan jag icke helt och hållet förbigå det. Han talade om, att Göteborgs representanter uppträdt för sina komiteters intressen. Ett sådant yttrande tager sig särdeles egendomligt ut, emedan den ene göteborgsrepresentanten uppträdt för och den andra mot saken, hvartill kommer, att den ena representanten inom Utskottet deltagit i dess beslut utan att deremot reservera sig. Det är likväl ingalunda härom jag vill tala, ehuru jag velat fästa uppmärksamhet å huru omotiveradt den talarens yttrande var. Jag instämmer hufvudsakligen i herr Dicksons yttrande, och det endast af det skälet, att jag anser, att Utskottets ifrågavarande förslag kommer att leda till många förvecklingar.

En talare, som förordade detta förslag, nemligen Herr Hedlund, har erkänt, att redan nuvarande stadgande leder till rätt många tvister; men han tillade, att man icke till följd af farhågor för tvister borde skygga tillbaka för en ändring, som är i och för sig berättigad. Häri instämmer jag fullkomligt. Stadgandet i bevillningsförordningen om bolags taxering, hvilket tillkommit för att bereda rättvisa åt många kommuner, som med skäl önska få en del i den kommunala taxeringen på bolagens förtjenster, är fullt befogadt; men om stadgandet skulle tillämpas på hvarje enskild person, som drifver rörelse, är det naturligt, att ännu många flera fall inträda, der svårigheter uppstå och hvilka blifva större, i den mån den enskilda personen har en mindre affär än ett bolag. Hufvudsakligen är det dock en annan omständighet, hvarå jag vill fästa uppmärksamheten; och denna är, att de nuvarande svårigheterna minskas på grund af en bestämmelse, som finnes intagen i nu gällande bevillningsförordning, der det heter: »annat bolag, der bolagets rörelse hufvudsakligen, å en eller flera orter, drifves, eller, i fall sådana bestämda orter icke förefinnas, der bolaget har sin styrelse.» Dessa senare ord finnas icke i det förevarande förslaget, utan der heter det endast: »fabriks-egare, handlande samt annan yrkes- och näringsidkare, der fabriken är belägen, eller handeln, yrket eller näringen hufvudsakligen, å en eller flera orter, idkas», och dermed punkt. De väsentliga orden »eller, i fall sådana bestämda orter icke förefinnas, der bolaget har sin styrelse» ingå således icke i det nu framlagda förslaget. Bolag skola nu beskattas, der de hafva sätet för sin styrelse,

Ang. allmänna
bevillningen.

(Forts.)

och enskilda personer der de äro bosatte. Det förra är nu uteslutet; och derigenom skall förökas antalet af de många förvecklingar, som redan förut hafva uppstått. På grund deraf att jag velat förekomma de många tvister, som härigenom skulle uppstå, får jag yrka afslag å Utskottets förslag.

Herr von Rehausen: Jag får till en början bedja Kammaren om ursäkt derför att jag nu endast kommer att beröra ett enstaka fall, men jag ber på samma gång få förklara, att jag gör detta endast för att derigenom gifva ett tydligare stöd för mina åsigtter i frågan. Det är med särskildt fästadt afseende på den rörelse, som bedrifves i närheten af Söderhamns stad, hvilken jag representerar, som jag skulle önska bifall till motionärens förslag. Denna rörelse bedrifves till stor del inom stadens område, dess produkter uppläggas och lastas inom sagda område, och staden underhåller den derför behöfliga polis; men det oaktadt har staden, hvad kommunalutskylderna för sjelfva rörelsen beträffar, deraf icke den ringaste inkomst, ty egaren är derför taxerad der han är bosatt, eller i staden Göteborg.

Under sådana omständigheter synes mig alldeles icke obilligt vara, att taxeringen bör ega rum just på den ort, der rörelsen idkas. Då jag anser motionärens förslag vara bäst egnadt att undanrödja den orättvisa i detta hänseende, som nu eger rum såväl i Söderhamn som säkerligen äfven på andra ställen, får jag hemställa om bifall till motionen och afslag å Utskottets utlåtande.

Herr C. A. Larsson: Jag får bekänna att jag väntade mig en »dufning», så snart jag fick höra att Herr Hammarberg begärde ordet och såg att han satte sig på talareplatsen. Han har fullkomligt rätt deruti, att jag med mitt förra yttrande icke afsåg honom; men då han begärde ordet, ansåg jag det äfven vara nödvändigt att göra det för att besvara, hvad han skulle hafva att säga. Jag vill äfven upplysa den ärade talaren derom, att jag icke räknar Herr Hedlund såsom göteborgsrepresentant, ty han är lika rättrådig i alla frågor, antingen de beröra Göteborg eller icke, och sätter sig öfver alla lokala intressen, hvadan man om honom med skäl kan säga, att han representerar hela Sverige. Jag menade derföre alldeles icke honom med mitt yttrande, emedan jag iakttagit att han inom Utskottet icke stält sig på lokalintressenas sida. Detta i förbigående.

Jag begärde hufvudsakligast ordet, emedan jag ansåg att den Gefleborgs läns representant, som nyss hade ordet, skulle såsom häradskrifvare opponera sig mot förslaget; men då han instämde med motionären, förfalla naturligtvis de anmärkingar jag eljest ämnat göra. Jag anhåller emellertid att de ärade talarne icke måtte rifva sönder frågan nu, sedan motionären sjelf förklarar sig nöjd med hvad

Bevillnings-Utskottet föreslagit, utan att de må låta vid Utskottets *Ang. allmänna*
 förslag bero. *bevillningen.*

(Forts.)

Herr Magnus Jonsson: Jag skall endast bedja att få lemna ett litet understöd för den åsigt min högt ärade granne till venster nyss uttalade. Det torde alls icke vara underligt, att Herr Dickson så tappert förfäktat sin sak, i synnerhet då man ju vet att det finnes enskilda personer i Göteborg, som drifva stor industriel rörelse med trävaror i Norrland och deribland äfven i trakten af till mitt hemvist närmast belägna stad. Såväl inom den kommun, der jag bor, som inom sjelfva Söderhamns samhälle, drifves så stor rörelse att, om den hade blifvit någorlunda rättvist beskattad — efter mitt förmenande nota bene — så skulle den under en del af åren mellan 1871 och 1877 hafva bort blifva beskattad för en nettoinkomst af cirka en half, om icke en hel million kronor per år. Det oaktadt hafva egarne af denna rörelse, så vidt jag känner, under alla dessa år sluppit ifrån att betala skatt inom Söderhamns samhälle, der den hufvudsakliga rörelsen drifves, ehuru denna rörelse varit så stor att de förut haft en disponent, en inspektor, 4 och 5, ja understundom ända till 7 à 8 bokhållare på sitt kontor, ehuru personalen måhända numera något förminskats, sedan disponentplatsen derstädes indragits och flyttats längre norrut.

Nu hemställer jag om det kan finnas någon rimlighet uti, att denna rörelse icke skall beskattas i den trakt, der den drifves och der den har så stor personal af arbetare, hvilken möjligen i en framtid i fattigvårdshänseende m. m. kan komma att falla samhället till last. Jag betviflar verkligen att man i Göteborg kan fullkomligt känna till den stora trävarurörelse, som af vissa bland dess invånare drifves i de norrländska länen, och anser därför heller icke att de kunna rätt uppskatta värdet af denna rörelse.

Jag känner väl till förhållandena och har mig noga bekant, att en af dessa verksegare från ett enda hemman om $\frac{7}{16}$ mantal inköpt en skogsafverkningsrätt, för hvilken de betalat cirka 2,700 kronor, men hvilken för egarne, under de bättre tider som varit, representerat ett värde af minst en half million. Jag vill likväl icke påstå, att denna skogstrakt skulle vara värd lika mycket, om den skulle afyttras eller afverkas i år.

Detta är endast ett exempel, men jag skulle kunna uppräknat mångfaldiga, som gränsa något ditåt. Måne det vid sådant förhållande är tänkbart, att herrarne i Göteborg skola kunna känna till de stora inkomster, som hemtas af den rörelse dessa herrar drifva i så aflägsset belägna trakter?

Enahanda förhållande eger rum icke endast på den ort jag tillhör, utan äfven på flera andra trakter af Norrland.

Jag tror därför att det vore både med rättvisa och billighet förenadt att få en sådan ändring i bevillningsförordningen, som motionären nu föreslagit och Bevillnings-Utskottet tillstyrkt.

Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)

Herr Hedlund: Jag tror icke jag behöfver nämna för Kam-maren, att de aktade representanter för Göteborg och andra orter, som yttrat sig mot Utskottets förslag, äro sådane män — jag har rätt att yttra mig derom, emedan jag känner dem väl — att de icke i offentliga öfverläggningar taga hänsyn hvarken till enskilda intressen eller, om dessa intressen komma i beröring med det all-männas, till Göteborgs intressen. Jag tror således att, om man ser på bevekelsegrunderna, så kunna dessa intressen helt och hållet lemnas ur räkningen.

Jag ber att, med afseende på hvad som blifvit yttradt i denna fråga, få säga att jag är en föregående talare särdeles tacksam för att han upplyst mig om hvad jag icke visste, att assurancesbolag blifvit genom en dom af Kammarrätten befriadt från sina agenturers beskatt-ning på de särskilda orterna. Men just den omständigheten att saken måst afgöras genom dom visar att författningen icke är fullt klar, och, såvidt jag har kunnat läsa författningen, har bolaget äfven varit skyldigt att erlägga den föreskrifna beskattningen. Det är dock klart att ett assurancesbolag är en så koncentrerad och kombinerad affär, att jag måste gifva den siste talaren rätt deri, att man icke kan göra någon bestämd fördelning af vinsten för hvarje ställe, der rö-relsen bedrifves, utan att man måste nöja sig med att beskatta agen-turerna. Detta kan ju också vara riktigt, ty genom agenturernas beskattning måste de särskilda kommunerna få sina kraf tillfreds-stälda, enär denna rörelse icke medför så många särskilda olägen-heter som andra, såsom t. ex. sammanförandet af en mängd arbe-tare, uppförandet af magasin, fabriker m. m., hvarå kommunen kan fästa afseende. Denna upplysning var så mycket mera värd, som det deraf visar sig, att, om författningen skulle vid tillämpningen råka in på obilligheter, så hafva vi en Kammarrätt, som kan ut-jemna obilligheten äfven då den, såsom här, synes gå litet utom lagens bokstaf.

Deremot kan jag icke dela den ärade talarens uppfattning, att boktryckerier skulle vara en så särskild affär, att efter den nu-varande lagstifningen ett sådant skulle kunna beskattas i Sköfde, fastän hufvudsakliga platsen för dess verksamhet vore Göteborg. Jag tror att med hänsyn till billigheten skulle egaren till boktryckeriet i Göteborg icke protestera mot detta; men att han skulle dertill kunna tvingas, derpå tviflar jag fortfarande.

Jag har under hand erhållit en rätt intressant upplysning i fråga om den obillighet i afseende på beskattningen, som uppstår om man drifver rörelse på en ort med vinst och på en annan med förlust, nemligen i afseende å skeppsrederirörelsen. Min kollega på bohuslänsbänken har upplyst, att skeppsredaren erhåller endast en debetsedel, enligt hvilken han får betala hvad som i uppskattad vinst belöper sig för hvarje särskildt skepp i krono- och kommunal-skatt, äfven om han på ett eller annat skepp gjort förlust.

Man har här talat om landsbygdens och stadens olika intres-

sen. De beröra likväl hvarandra ömsesidigt. Om jag t. ex. i en stad har ett mejeri och sedermera anlägger en filialafdelning på landsbygden för uppköpande af mjölk och till en del tillverkning af mejerialster, så är det ju i sin ordning att jag betalar skatt för filialafdelningen på landsbygden. Då möter mig såsom en konsekvens häraf, att om jag är landtbrukare och etablerar en mjölk- eller mjölhandel i en stad, så bör jag enligt samma grundsats betala skatt för denna handel i staden. Men det är blott att i detta fall taga hänsyn till det föreslagna ordet »hufvudsakligen» i bevillningsstadgan. Man kan deremot icke beskatta en landtbrukare derföre att han torgför en vara i en stad, lika litet som en stadsbo derföre att han skickar ut en person på landet, som uppköper några kannor mjölk, utan man måste tänka på betydelsen af detta ordet »hufvudsakligen». Och i värsta fall, d. v. s. om alltför obilliga anspråk skulle framställas från den ena eller andra kommunens sida, så får tvisten slitas genom domstol i lägre instans, der man väl kan påräkna, att frågan skall oveldigt prövas och sålunda få en god utgång.

*Ang. allmänna
bevillningen.
(Forts.)*

Jag upprepar, att saken är förenad med stora svårigheter, från hvilka vi icke få bortse. Vi må derföre icke förvåna oss, om den väckt betänkligheter hos mången, vare sig göteborgare eller kosmopoliter, till hvilka senare en värd talare äfven behagade räkna mig. Men då man har en rättvis grund att stå på, bör man icke rygga tillbaka för svårigheterna.

Hvad beträffar anmärkningen derom, att orden »der bolagets styrelse har sitt säte» blivit uteslutna, så har den värde anmärkaren redan blifvit under hand upplyst, att denna anmärkning saknar allt fog, enär 9 § i sista momentet innehåller, att hvar och en annan skattskyldig skall taxeras, der han är mantalsskrifven, det vill här säga, der bolagets styrelse har sitt säte.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad och propositioner gifvits i öfverensstämmelse med de meningar, som förekommit, blef Utskottets förslag af Kammarern bifallet.

Punkterna 8—12.

Bifollos.

Punkten 13.

I anledning af de förslag, Herr *A. Hedin* framlagt i sin inom Andra Kammarern afgifna motion, N:o 67, hade Utskottet gjort den hemställan, att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t anhålla

dels att i afseende å uppställningen af det generalsammandrag öfver allmänna bevillningen, som det enligt gällande bevillnings-

Andra Kammarerns Prot. 1879. N:o 42.

*Ang. allmänna
bevillningen.* stadga åligger Kongl. Statskontoret att låta årligen upprätta, den förändring måtte vidtagas att för hvarje län särskilda uppgifter meddelas för städerna och för landsbygden;
(Forts.)

dels att Kongl. Maj:t tacktes för de år, då ny fastighets-taxering allmänneligen egt rum, låta utarbета och offentliggöra öfversigter öfver bevillingstaxeringen i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den genom Kongl. Finansdepartementets försorg utarbetade och af trycket utgifna öfversigten af 1876 års bevillingstaxering.

Ordet lemnades, på begäran, till

Herr Hedin, som yttrade: Jag skall icke besvära Kammaren med många ord; jag vill endast göra en erinran om att genom en bevillningsstatistik, sådan som den hvilken Utskottet, i öfverensstämmelse med den af Finansdepartementet för år 1876 utarbetade, här föreslagit, man dock icke erhåller tillfredsställande svar på de frågor, för hvilkas utredning jag just önskat en reform af bevillningsstatistiken eller en utveckling af de sedan en tid tillbaka utgifna så kallade generalsammandrag. Men då Första Kammaren redan bifallit Utskottets förslag, vill jag icke framställa något särskildt yrkande.

Vidare anfördes ej. Kammaren biföll Utskottets hemställan.

Punkten 14.

Lades till handlingarne.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.